

**FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA”
DIN MOLDOVA**

**RAPORT
DE ACTIVITATE
2018**

REALIZĂRI,

PROBLEME,

SOLUȚII

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați colegi,

Anul 2018 a fost marcat prin menținerea unificării și consolidării activității Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care și-a păstrat identitatea, imaginea și efectivul grație respectării principiilor sindicalismului democratic.

Ca și în anii precedenți, în anul de referință Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a orientat activitatea spre realizarea prevederilor strategice adoptate de Congresul VI, care au drept scop principal dezvoltarea sistemului de sănătate, ameliorarea calității serviciilor medicale, negocierea, încheierea și realizarea prevederilor Convențiilor și Contractelor colective de muncă, majorarea veniturilor salariale, îmbunătățirea condițiilor de muncă, sporirea profesionalismului și responsabilității liderilor și activului sindical etc.

Realizarea cu succes a obiectivelor stabilite a fost posibilă datorită activității tuturor organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și colaborării eficiente cu partenerii de dialog social.

În acest context, aduc sincere mulțumiri tuturor membrilor de sindicat, membrilor Biroului Executiv și ai Consiliului Republican, colaboratorilor aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, conducătorilor unităților medicale și de învățământ din sistemul de sănătate.

Informația din Raportul de activitate a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pe anul 2018, urmează să servească ca suport pentru fiecare organizație sindicală la elaborarea planurilor de activitate pentru următoarea perioadă, acțiunilor concrete orientate spre apărarea drepturilor și intereselor de muncă, profesionale, economice și sociale ale membrilor de sindicat din sistemul de sănătate.

Este necesar ca fiecare colectiv de muncă să fie familiarizat cu prezentul raport, fapt care va motiva apartenența la sindicat și va contribui la sporirea imaginii pozitive a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, activitatea căreia este bazată pe principii democratice, de solidaritate și independență.

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE DIN SĂNĂTATE

1.1. Informații generale

Criza resurselor umane din sănătate este problema viitorului apropiat. Acest risc este iminent nu doar la nivel național, dar, inclusiv, la nivel regional și global.

În anii precedenți am accentuat necesitatea actualizării/ajustării cadrului legislativ/normativ în domeniul resurselor umane din sănătate la exigențele europene și cerințele OMS. Prin Legea nr.191 din 27.07.2018 a fost modificată Legea ocrotirii sănătății nr. 411- XIII din 28 martie 1995 referitor la instruirea și plasarea în câmpul muncii a personalului medical. Este în proces de elaborare Codul Sănătății, care va include un capitol privind certificarea activității profesionale.

A demarat procesul de revizuire a nomenclatoarelor de formare profesională și al specialităților medicale și adaptarea lor la cerințele europene. Prin Ordinele Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 39 din 03.02.2017, nr.62 din 30.05.2017, nr.107 din 06.09.2017, nr.589 din 14.05.2018 a fost modificat și completat Ordinul nr.175P§2 din 23.12.2015 cu privire la aprobarea Nomenclatorului specialităților pentru pregătirea postuniversitară prin studii de rezidențiat în vederea ajustării specialităților la rigorile europene.

Este avansată oportunitatea cu referință la îmbunătățirea mecanismului de colectare, prelucrare, analiză și diseminare a date-

lor cu privire la resursele umane din sănătate, care este în curs de implementare de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Anual, are loc optimizarea formularelor statistice – Forma 17 și Forma 17-a în cadrul Direcției management date în sănătate.

1.2. Planificarea resurselor umane

Dacă anul precedent vorbeam despre necesitatea creării și implementării unui mecanism eficient de planificare a personalului în sistemul sănătății, în anul de referință Agenția Națională pentru Sănătate Publică a inițiat o procedură de identificare a factorilor principali de care se va ține cont la stabilirea numărului necesar de personal medical, pentru a elabora o metodologie de calcul. A demarat dialogul cu Institutul Național de Sănătate Publică din Norvegia pentru inițierea unor activități relevante de domeniu.

Este în curs de realizare elaborarea ghidurilor și instrucțiunilor referitoare la planificarea personalului din instituțiile medicale. Procesul va continua în rezultatul elaborării mecanismului de stabilire a necesităților de personal.

Este apreciable actul de conștientizare a necesității fortificării capacităților autorităților naționale, implicate în gestionarea resurselor umane din sănătate. În perioada 16-17 octombrie 2018, în Republica Belarus a avut loc Întrunirea europeană subregională (axată pe țările CSI) a reprezentanților naționali – experți în resurse umane din sectorul sănătății. În perioada 17-21 decembrie 2018, misiunea OMS a organizat în Chișinău forumul „Fortificarea componentei resurse umane din sistemul sănătății al Republicii Moldova”.

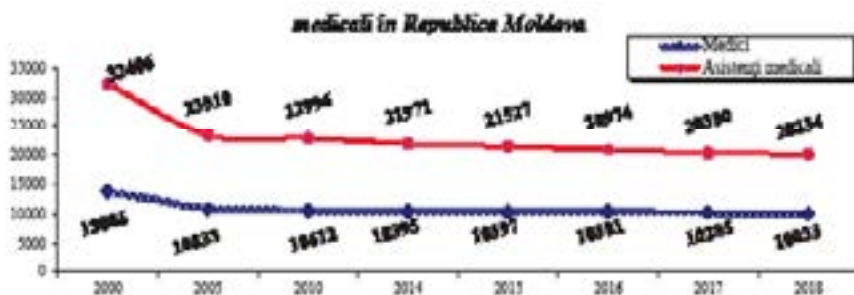
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal

La 1 ianuarie 2019, în Republica Moldova activau 10033 medici și 20234 lucrători medicali cu studii medii. Asigurarea la

10 mii de locuitori constituia 28,3 medici și 57,0 lucrători medicali cu studii medii. În prezent, se înregistrează un indice în descreștere ușoară a cotei de asigurare cu medici, comparativ cu anii precedenți.

Se diminuează și indicele asigurării populației cu personal medical veriga medie la 10 mii populație (figura nr. 1).

Figura nr. 1. Indicii numărului absolut de medici și asistenți medicali în Republica Moldova

1.4. Formarea profesională

Conform informațiilor furnizate de către organizațiile sindicale de comun cu administrațiile unităților medicale, în anul 2018, nici un lucrător medical nu a achitat din surse proprii cursurile de reciclare și perfecționare a cadrelor medicale. Angajatorii, de comun cu comitetele sindicale, au identificat posturile pentru care a fost necesară formarea profesională, adoptând un Program anual în acest sens.

Ca rezultat al prelucrării tuturor datelor parvenite din colectivele de muncă, în anul 2018 au participat la reciclare și perfecționare: medici – 3909 (în anul 2017 – 3777) și personal medical veriga medie – 5141 (în anul 2017 – 4228).

În adresa Federației Sindicale „Sănătatea” nu au parvenit

informații despre refuzul lucrătorilor medicali de a participa la perfecționarea profesională.

1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze

În anul de referință, a fost promovată continuu atractivitatea profesiei medicale. În acest sens a fost elaborat și un Plan de comunicare între instituțiile de învățământ medical în vederea atragerii celor mai buni absolvenți în sistemul sănătății autohton.

La acest subiect, apreciem elaborarea de către instituțiile de învățământ medical a unui plan de acțiuni pentru promovarea învățământului de profil. Are loc adaptarea învățământului medical și farmaceutic la reformele din domeniu și cerințele globale prin formarea profesională bazată pe competențe. S-a finalizat elaborarea conceptului de modificare a educației medicale și implementare a metodelor de învățământ bazate pe competențe.

Are loc îmbunătățirea continuă a condițiilor de activitate profesională, modernizarea continuă a infrastructurii instituțiilor medicale prin construcția edificiilor, reparația curentă și capitală a încăperilor, amenajarea cu mobilier ergonomic și potrivit activității. În anul 2018, pentru îmbunătățirea infrastructurii instituțiilor medicale, din fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale au fost reparate capital 23 de instituții medico-sanitare publice, în sumă de 10 833,2 mii de lei și construite/reconstruite 7 edificii ale instituțiilor medico-sanitare publice, în sumă de 5 709,9 mii de lei.

Apreciem dotarea instituțiilor medicale cu echipament și tehnologii necesare, în conformitate cu standardele stabilite, pentru aplicarea deplină a capacităților personalului medical în procesele de diagnostic și tratament. În anul 2018, fondul de dezvoltare și modernizare a suportat cheltuieli în mărime de 21 577,4 mii de lei pentru dotarea a 7 instituții medico-sanitare publice cu echipament medical și echipament pentru ameliorarea sistemului de dispecerat – 112 (Centrul Național de Asistență Medicală Urgentă

Prespitalicească). Dispeceratele comune din țară au fost dotate cu telefonie modernă IP, 426 unități de transport cu GPS – dispozitiv de monitorizare și control.

În anul de referință, au fost depuse eforturi în vederea creării mecanismelor de reintegrare a lucrătorilor medicali migranți prin informarea cu privire la locurile vacante din sistem, condițiile de muncă și facilitățile acordate. În conformitate cu Regulamentul cu privire la recunoașterea și echivalarea actelor de studii postuniversitare la profilurile „Medicină” și „Farmacie”, obținute în străinătate, aprobat prin ordinul Ministerului Sănătății nr.162p din 28.11.2013. Pe parcursul anului 2018 au fost reintegrați în câmpul muncii 15 lucrători medicali. Informația despre locurile vacante este disponibilă pe pagina WEB a ministerului.

Sunt elaborate platforme de instruire la distanță în vederea obținerii calificării necesare și a cunoștințelor înainte de revenire în țară și posibilitatea de angajare imediată în câmpul muncii. În contextul dezvoltării cadrului normativ și promovarea formelor alternative de învățământ (la distanță, mixte), au fost achiziționate și se utilizează programe didactice virtuale atât la disciplinele fundamentale, cât și la cele clinice.

În pofida tuturor acțiunilor de retenție a personalului angajat în instituțiile medico-sanitare publice migrația medicală continuă să perturbeze sistemul sănătății. Cu toate că a fost majorat salariul lucrătorilor medicali, o bună parte dintre angajați consideră că nivelul de salarizare este unul neadecvat și nu corespunde efortului și volumului de muncă prestat.

Trebuie să recunoaștem că se depun eforturi comune din partea partenerilor sociali pentru a crea condiții atractive de muncă și de remunerare demnă a muncii personalului, întru asigurarea instituțiilor medicale cu personal calificat. Dar, din păcate, nu suficiente pentru a stopa „hemoragia” de lucrători medicali.

Avem rezerve la capitolul mecanisme de acordare a facilităților către tinerii specialiști, prevăzut doar pentru cei care se angajează în câmpul muncii în mediul rural. Or, atare mecanism este unul ineficient și neatractiv, în opinia beneficiarilor. Pentru

schimbarea în bine a acestei stări de lucru, avem nevoie de un salt hotărât, și nu de pași mărunți.

Din informațiile parvenite din colectivele de muncă, în anul de referință, au fost încetate relațiile de muncă, pe diferite motive, în total, cu 5595 lucrători medicali (a. 2017 – 4901), inclusiv: medici - 971 (a. 2017 – 934); personal medical veriga medie - 2014 (a. 2017 – 2012); alt personal – 2610 (a. 2017 – 1955).

Majoritatea absolută a angajaților – 4870 sau 87,04 la sută – s-au eliberat din funcție la propria inițiativă (tabelele nr. 1 și nr. 2).

Tabelul nr. 1. Fluctuația cadrelor medicale și motivele fenomenului (total)

Motivele concedierii	Anii			
	2015	2016	2017	2018
La inițiativa angajatorului	479	234	104	164
La inițiativa salariatului	5145	5340	4390	4870
Din alte motive	568	388	407	561
Total	6192	5962	4901	5595

Tabelul nr. 2. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal

Nr. d/r	Categoriile de personal	Anii			
		2015	2016	2017	2018
A. Disponibilizați total pe diverse motive					
1	Medici	1290	1053	934	971
2	Personal medical veriga medie	1896	1888	2012	2014
3	Alt personal	3006	3021	1955	2610
4	Total	6192	5962	4901	5595
B. Disponibilizați la inițiativa angajatorului					
1	Medici	56	32	30	23
2	Personal medical veriga medie	131	70	25	43
3	Alt personal	292	132	49	98
4	Total	479	234	104	164
C. Disponibilizați la inițiativa salariaților					
1	Medici	1003	907	795	877
2	Personal medical veriga medie	1568	1736	1929	1727
3	Alt personal	2574	2697	1666	2537
4	Total	5145	5340	4390	5141
D. Disponibilizați din alte motive					
1	Medici	231	114	109	101
2	Personal medical veriga medie	197	82	58	67
3	Alt personal	140	192	240	122
4	Total	568	388	407	290

1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anul de referință, în unitățile medicale s-au angajat 5603 de salariați (a. 2017 – 4235) sau cu 1368 de salariați mai mult decât în anul precedent. Medici angajați au fost în număr de 1166, din care 143 tineri specialiști, personal medical cu studii medii – 2060, inclusiv 252 din promoția 2018.

Pe de altă parte, numărul angajaților disponibilizați din diferite motive a constituit 5595 de salariați (a. 2017 – 4901) sau cu 694 mai mult comparativ cu 2017 (*tabelul nr. 3*).

Tabelul nr. 3. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Numărul de salariați nou-angajați, în total	2015	3878	694	1168	2016
	2016	4405	1106	1164	2135
	2017	4235	834	1734	1667
	2018	5603	1166	2060	2377
Inclusiv tineri în vârstă de până la 30 de ani	2015	1165	368	453	344
	2016	1091	368	562	161
	2017	1080	357	392	331
	2018	516	143	252	121

Totodată, a scăzut semnificativ angajarea în câmpul muncii a persoanelor tinere în vârstă de până la 30 de ani. Astfel, în anul 2017 în unitățile medicale s-au angajat 1080 persoane tinere, în 2018 – 516 sau cu 564 mai puțin.

Nu este satisfăcător nici indicele ce ține de angajarea persoanelor tinere (până la 30 de ani) în mediul rural. Astfel, în anul 2018 în mediul urban s-au angajat 356 de persoane tinere, pe când în mediul rural – numai 160, dintre care 57 de medici, inclusiv 10 tineri specialiști.

1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical

Rata personalului medical angajat prin concurs, din numărul total de personal medical angajat la nivel de 100%, este unul dintre indicatorii de management al resurselor umane, aprobați prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1038 din 23 decembrie 2016.

Ca rezultat al includerii acestui indicator de management, a sporit accesul echitabil al lucrătorilor medicali la posturile vacante.

Totodată, au fost responsabilizați angajatorii în vederea executării prevederilor Regulamentului privind angajarea prin concurs a personalului medical din sistemul sănătății, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.139-p §3 din 15 octombrie 2015.

1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor

În anul 2018, în instituțiile medicale au activat 10680 de angajați în vârstă de pensionare și 1052 salariați cu dizabilitate (*tabelul nr. 4*).

Tabelul nr. 4. Îmbătrânirea cadrelor

Anii	Categoriile de personal	Angajați pensionari		Angajați invalizi	
		Total	%	Total	%
2015	Medici	3423	32,92	1351	2,69
	Personal medical veriga medie	4062	18,87		
	Alt personal	4368	19,52		
2016	Medici	2963	28,54	1285	2,70
	Personal medical veriga medie	3593	17,13		
	Alt personal	3769	23,33		
2017	Medici	2811	27,33	1385	2,91
	Personal medical veriga medie	3399	16,68		
	Alt personal	4081	29,35		
2018	Medici	2885	28,8	1052	2,20
	Personal medical veriga medie	3563	17,6		
	Alt personal	4232	24,3		

1.9. Stimulări pentru succese în muncă

În semn de recunoștință și înaltă apreciere, în anul 2018, 14111 lucrători medicali au fost menționați pentru succese în muncă și activitate sindicală, dintre care 41 – cu ordine și medalii; 2597 – cu Diplome de onoare.

În anul de referință, 112 membri de sindicat au fost distinși cu Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (tabelul nr.5).

Tabelul nr. 5. Stimulări pentru succese în muncă și activitate sindicală

Nr. d/r	Denumirea stimulărilor	Anii			
		2010	2015	2017	2018
1.	Ordine și medalii	56	14	19	42
2.	Diplome de onoare	4155	4259	2597	4206
3.	Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	-	1194	497	112
4.	Cadouri de preț	624	1084	1287	951
5.	Mulțumiri	6575	6779	6873	5761
6.	Alte încurajări	2045	2243	2911	3039
	Total	13506	15573	14184	14111

Pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament, înalt profesionalism și în semn de apreciere a meritelor excepționale, în anul 2018 s-au conferit distincții de stat la 41 lucrători medicali (tabelul nr. 6), inclusiv:

- **„Ordinul Republicii”**: Ștefan GAȚCAN, fondator al „Extramed”, Chișinău;
- **„Ordinul de Onoare”**: Mihail DARCIUC, șef de secție la Institutul de Medicină Urgentă;
- **Ordinul „Gloria Muncii”**: Larisa BOIȘTEAN, medic;

Tatiana MOTELICA, moașă superioară la Institutul Mamei și Copilului; Virgil PETROVICI, șef de secție la Institutul Mamei și Copilului; Vera ADAMACHI, asistentă medicală principală la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Valerii TIMIRGAZ, vicedirector la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Mihail ERLIH, medic la Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”; Pavel GNATIUC, conferențiar universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; Ion MIHU, șef de secție la Institutul Mamei și Copilului; Marigula MOȘNEAGA, director de departament la Centrul Sănătății Familiei „Galaxia”; Eugen RAILEAN, șef de secție la Spitalul Clinic Municipal de Copii „Valentin Ignatenco”, Chișinău;

- **Medalia „Meritul Civic”**: Adrian CHIRIAC, șef de secție la Institutul Mamei și Copilului; Tatiana GROSSU, asistentă medicală superioară la Institutul Mamei și Copilului; Veronica GUȘTIUC, asistentă medicală principală la Institutul Mamei și Copilului; Maria PLOTNICOVA, medic la Institutul Mamei și Copilului; Svetlana DULEVA, șef al Centrului de Sănătate Publică Ceadâr-Lunga; Stanislav MUNTEAN, medic la Institutul de Medicină Urgentă; Irina TUREATCA, șef de laborator la Centrul de Sănătate Publică al Asociației Curativ-Sanatoriale și de Recuperare a Cancelariei de Stat; Serghei CUCEINIC, șef de secție la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”; Matriona LÎSAIA, asistentă medicală la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”; Ana MARDARI, asistentă medicală la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”; Angela MUNTEANU, șef de secție la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”; Anatol VRABIE, șef de secție la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”;

- **Medalia „Nicolae Testemițanu”** – Vera SALI, medic de laborator, președinte al comitetului sindical la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”; Ala CEAHLĂU, medic la Institutul Mamei și Copilului; Ludmila PÎNZARI, șef de secție la Institutul Mamei și Copilului; Alexandru ANGHEL, șef de secție

la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Ioana BÎZDÎGA, asistentă medicală la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Vladimir PARPAUȚ, șef de secție la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Călin ROIBU, șef de secție la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Augustin ZAGURSKI, medic la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Anatolie CEBOTARI, medic la Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”, Chișinău; Ghenadie CROITORU - medic la Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail” din mun. Chișinău; Oleg REPIN, șef de departament la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”;

- **„Om Emerit”**: Ala MANOLACHE, director al Centrului de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”; Iurie MELENTIEV, șef de secție, președinte al comitetului sindical la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Valerii MATCOVSCHI, medic la Institutul de Neurologie și Neurochirurgie; Jana BERNIC, medic la Institutul Mamei și Copilului; Gheorghe BRÎNZĂ, medic-laborant la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”; Maria COJUHARI, șef de secție la Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”.

În semn de profundă apreciere a meritelor deosebite întru dezvoltarea ocrotirii sănătății, pentru profesionalismul manifestat de personalul medical la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament și pentru contribuție substanțială la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare, Institutului de Neurologie și Neurochirurgie i s-a conferit **„Ordinul Republicii”**.

Tabelul nr. 6. Menționați cu distincții și titluri onorifice de stat

Nr. d/r	Denumirea distincțiilor	Inclusiv în anii			
		2015	2016	2017	2018
1	„Ordinul Republicii”	2	-	1	2
2	„Ordinul de Onoare”	-	-	-	1
3	Ordinul „Gloria Muncii”	4	10	4	10
4	Medalia „Meritul Civic”	3	4	6	12
5	Medalia „Nicolae Testemițanu”	2	9	6	11
6	Titlul „Om emerit”	2	2	2	6
	Total	14	25	19	42

1.10. Disciplina muncii

Pe parcursul anului 2018 au fost sancționați 385 de angajați (a. 2017 – 535), dintre care 176 sau 38 la sută au fost audiați, preliminar, în cadrul ședinței comitetului sindical.

Pentru încălcarea actului medical au fost sancționați 141 de angajați sau 36,6 la sută din numărul total de sancțiuni, inclusiv pentru diverse încălcări ale normelor de muncă – concediați 53 de angajați, dintre care 39 (sau 73 la sută) cu acordul/consultația comitetului sindical. 9 angajați au fost restabiliți în funcție

la inițiativa comitetului sindical și 5 – prin decizia instanței de judecată (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7. Sancțiuni disciplinare

Anii	Numărul total de salariați sancționați disciplinar	Au fost ascultați preliminar la comitetul sindical	dintre care:			
			Concediați		Restabiliți în funcție	
			Cu acordul/consultația comitetului sindical	Fără acordul/consultația comitetului sindical	La inițiativa comitetului sindical	De organele de drept
2015	550	264	59	59	1	2
2016	592	252	52	19	3	1
2017	535	216	47	57	10	2
2018	385	176	39	14	9	5

De notat că respectarea prevederilor vizând disciplina muncii este o responsabilitate comună a comitetului sindical și a administrației în vederea prevenirii încălcărilor prevederilor regulamentului intern. Sporirea gradului de atitudine conștientă a salariaților la locul de muncă, stimularea celor care muncesc conștiincios este o cale eficientă de asigurare a principiului de demnitate și echitate în muncă.

1.11. Obiectivele programatice în domeniul resurselor umane

1. Realizarea, de către organizațiile sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, a obiectivelor în domeniul resurselor umane, aprobate de Congresul VI al Sindicatului din 29.05.2015.

2. Adoptarea, la nivel național, a unui Program de susținere social-economică a tinerilor specialiști încadrați în câmpul muncii urban sau rural.

3. Dezvoltarea competențelor în procesul de comunicare și conlucrare atât la nivel medic-medic, cât și la nivel medic-pacient, medic-rudă etc.

4. Menținerea, fortificarea și diversificarea surselor financiare alocate și colectate pentru învățământul medical, axat pe finalități de studii și dobândirea competențelor înalt profesionale.

5. Elaborarea mecanismului de stabilire a necesităților de personal în baza indicatorilor de sănătate, solicitării asistenței medicale și perspectivelor de dezvoltare a instituțiilor.

6. A propune Ministerului Sănătății, în vederea menținerii forței de muncă, de a permite unităților medicale reprofilarea și instruirea personalului de funcție pe anumite specialități similare și conexe, astfel încât salariații să aibă posibilitatea de a exercita obligativități suplimentare cu remunerare respectivă.

7. Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, de comun cu administrația unităților medicale:

7.1. Vor conlucra activ cu administrația publică locală privind crearea locurilor atractive de muncă pentru tinerii specialiști.

7.2. Vor încuraja angajații, în parteneriat constructiv, la obținerea succeselor în muncă și activitate sindicală.

CAPITOLUL II

FINANȚAREA UNITĂȚILOR MEDICALE

2.1. Informații generale

Drept scop al îmbunătățirii finanțării sectorului sănătății, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova avizează anual proiectele Legii Bugetului de Stat și Legii Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, înaintea propunerii argumentate, prin care susține orice acțiune orientată spre majorarea finanțării sectorului sănătății. Totodată menționăm că majorările veniturilor și cheltuielilor la Bugetul consolidat al ocrotirii sănătății nici pe departe nu garantează cetățenilor Republicii Moldova asigurarea dreptului constituțional la servicii medicale de înaltă calitate și la timp.

Argumentarea acestei concluzii este că ponderea cheltuielilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în Produsul Intern Brut republican are o tendință de micșorare – de la 4,5% în anul 2014 la 3,4% prognozat până în anul 2021.

2.2. Evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Analizând veniturile și cheltuielile la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, constatăm că, în anul 2018 față de anul 2017, veniturile au crescut cu 430,6 milioane de lei sau cu 6,9 la sută, cheltuielile – cu 337,8 milioane de lei sau cu 5,3 la sută.

Pentru anul 2019 veniturile sunt prognozate în sumă de 7326,0

milioane de lei sau o creștere de 667,0 milioane de lei (10,0 la sută). Cheltuielile sunt prognozate în sumă de 7526,0 milioane lei cu o creștere de 867,0 milioane de lei sau cu 13,0 la sută (tabelul nr. 8).

Tabelul nr. 8. Evoluția Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală

Anii	Venituri total (mil.lei)	Creștere		Cheltuieli total (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2015	5062,9	401,3	13,9	5152,5	520,9	10,1
2016	5764,2	701,3	13,9	5673,4	520,9	10,1
2017	6228,7	464,5	8,1	6321,5	648,1	11,4
2018	6659,0	430,3	6,9	6659,0	337,8	05,3
2019	7326,0	667,0	10,0	7526,0	867,0	13,0

2.3. Evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice din transferurile de la Bugetul de Stat

Transferurile de la Bugetul de Stat la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se micșorează anual. Spre exemplu, de la 43,39 la sută în anul 2015 la 37,1 la sută în anul 2019.

Astfel, ponderea cheltuielilor pentru asigurările obligatorii de asistență medicală de la Bugetul de Stat atestă o tendință de micșorare pe când cheltuielile de la primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense înregistrează tendință de creștere.

Ca urmare, cheltuielile pentru asigurările obligatorii de asistență medicală treptat dar sigur sunt puse pe spatele contribuabililor (cetățenilor) (tabelul nr. 9).

Tabelul nr. 9. Evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările medicale din transferurile de la Bugetul de Stat

2015		2016		2017		2018		2019	
mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%	mil. lei	%
2125,9	43,39	2419,2	41,97	2576,5	41,90	2674,6	39,5	2718,5	37,1

2.4. Evoluția procentuală a asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova

Conform Legii nr. 1585 din 07.02.1998 „Cu privire la asigurările obligatorii de asistență medicală” toți cetățenii Republicii Moldova sunt obligați să-și asigure riscul de îmbolnăvire.

În anul de referință, s-au întreprins acțiuni mai eficiente pentru convingerea și motivarea cetățenilor să-și asigure sănătatea, deoarece fiecare membru al societății beneficiază direct sau indirect de serviciile medicale.

Ca rezultat, în anul 2018, comparativ cu anul 2017, evoluția asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova a crescut de la 86,9 la sută la 88,2 la sută (tabelul nr. 10).

Tabelul nr. 10. Evoluția procentuală a persoanelor asigurate din totalul populației Republicii Moldova

	2014	2015	2016	2017	2018
Asigurați, total (%)	84,0	85,6	85,8	86,9	88,2

2.5. Utilizarea mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate

În ajutorul conducătorilor unităților medicale și liderilor organizațiilor sindicale Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină în coordonare cu Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a aprobat Normele metodologice privind formarea devizului de venituri și cheltuieli și gestionarea mijloacelor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate. Prin acest document se accentuează importanța valorificării tuturor mijloacelor financiare alocate instituției medicale de către Compania Națională de Asigurări în Medicină, inclusiv a surselor acumulate de la serviciile medicale contra plată.

Chiar și în condițiile insuficienței cronice de mijloace financiare pentru garantarea asigurării cetățenilor cu servicii medicale de înaltă calitate și la timp, plata, în regim prioritar, a muncii și realizarea acțiunilor securității și sănătății în muncă etc., unele instituții au admis nevalorificarea completă a mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină (tabelul nr. 11).

Tabelul nr. 11. Informații privind utilizarea mijloacelor financiare alocate instituțiilor de către Compania Națională de Asigurări în Medicină în anul 2018

Tipurile unităților medicale	Procentul utilizării mijloacelor financiare	Soldul mijloacelor financiare la finele anului 2018
Republicane	92,9	23017,5
Spitale Raionale	97,5	16693,3
Centrele de Sănătate	98,1	7132,4
mun. Chișinău	98,9	9838,8
mun. Bălți	97,7	6703,0
Total (media)	97,0 (media)	63385,0

Evident, partea mare de vină o poartă conducătorii instituțiilor. Se profilează și un alt aspect – lipsa de transparență privind cheltuielile mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale unității medicale.

Nu este exclusă și vina organizațiilor sindicale de toate nivelurile, care nu aplică drepturile elucidate în Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, prevederile Codului muncii, Legii sindicatelor, Convenției și Contractelor colective de muncă ce țin de efectuarea controlului activității instituției medicale, în special utilizarea corectă, obiectivă și transparentă a mijloacelor financiare ale unității.

2.6. Participarea comitetelor sindicale la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația unității

În anul de referință au participat la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația unității 133 comitete sindicale sau numai 40,8 la sută, inclusiv: mun. Chișinău – 34 comitete sindicale (100%); mun. Bălți – 4 (100%); instituții republicane – 15 (41,7%); spitale raionale – 13 (38,2%); centre de sănătate din asistența medicală primară – 67 (30,9%).

Motivele prezentate în rapoartele anuale sunt lipsa invitației de participare la negocieri a comitetelor sindicale din partea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și administrației unităților.

2.7. Participarea comitetelor sindicale la elaborarea și aprobarea devizului de venituri și cheltuieli al unității

Problema utilizării corecte, transparente și obiective a mijloacelor financiare în mare măsură depinde de participarea comitetelor

sindicale la elaborarea, aprobarea și controlul realizării prevederilor devizului de venituri și cheltuieli al unității.

Practic, la toate întrunirile în plen ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova s-a pus în dezbatere problema participării active a comitetelor sindicale la elaborarea, aprobarea și realizarea normelor prevăzute de devizele de venituri și cheltuieli.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale ale organizațiilor sindicale, în anul 2018 au participat la elaborarea devizului de venituri și cheltuieli 202 comitete sindicale sau numai 61,9 la sută (tabelul nr. 12).

Tabelul nr. 12. Participarea comitetelor sindicale la elaborarea devizului de venituri și cheltuieli al unității

Denumirea tipurilor de unități medicale	Numărul unităților	Au participat	
		Număr	%
Republicane	36	32	88,9
Raionale (spitale)	34	30	88,2
Centre de sănătate	217	101	46,1
Municipale	39	39	100,0
Total	326	202	61,9

Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale

Susținerea materială, inclusiv financiară, a instituțiilor medicale este binevenită. În această ordine de idei unele administrații publice locale conștientizează importanța problemei și depun eforturi pentru a sprijini financiar unitățile medicale. În anul de referință, administrația publică locală a contribuit la finanțarea unităților medicale cu

135603,7 mii de lei sau cu 56705,5 mii de lei mai mult decât în anul 2017 (tabelele nr. 13 și nr. 14).

Tabelul nr. 13. Alocății de la administrația publică locală

Anii	Alocății de la administrația publică locală (mii lei)	Inclusiv cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
2015	101700,0	6164,3	7,28
2016	77200,0	245,0	0,32
2017	78898,2	1190,4	1,51
2018	135603,7	6680,0	5,68

Tabelul nr. 14. Unitățile medicale care au beneficiat de finanțare în anul 2018 de la Administrația publică locală

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1.	Unitățile medicale municipale din mun. Chișinău	67490,5
2.	Unitățile medicale municipale din mun. Bălți	-

Instituții republicane

Nr. d/o	Denumirea administrației publice locale	Suma contribuției (mii lei)
1.	Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”	12447,2
2.	IMSP Institutul Mamei și Copilului	4000,0
3.	IMSP Institutul de Urgență	9776,1
4.	IMSP Policlinica Cancelariei de Stat a R.M.	4155,0
5.	IMSP Cancelaria de Stat a R.M.	983,0
	Total	31361,3

Spitale raionale

Nr. d/o	Denumirea administrației publice locale	Suma contribuției (mii lei)
1.	Anenii Noi	43,9
2.	Briceni	931,5
3.	Cahul	3072,0
4.	Cantemir	2852,0
5.	Călărași	77,0
6.	Căușeni	882,5
7.	Ceadâr-Lunga	4443,2
8.	Centrul Stomatologic Taraclia	0,5
9.	Cimișlia	291,0
10.	Drochia	191,4
11.	Edineț	3875,5
12.	Fălești	525,4

13.	Florești	1419,0
14.	Glodeni	704,1
15.	Hâncești	1029,2
16.	Ialoveni	130,8
17.	Leova	279,8
18.	Nisporeni	300,0
19.	Orhei	23,7
20.	Sângerei	1245,0
21.	Soroca	2728,7
22.	Șoldănești	630,0
23.	Ștefan Vodă	602,7
24.	Taraclia	70,0
25.	Telenești	338,8
26.	Ungheni	791,3
	Total	27479,0

Centre de sănătate din asistența medicală primară

Nr. d/o	Denumirea administrației publice locale	Suma contribuției (mii lei)
1.	Filipeni, Leova	523,0
2.	Cahul	91,3
3.	Ștefan Vodă	197,5
4.	Coșcodeni, Sângerei	190,0
5.	Sângerei	296,4
6.	Avdarma, Comrat	147,0
7.	Căușeni	474,5
8.	Orhei nr. 1	110,9

9.	Criuleni	334,4
10.	Mărândeni, Fălești	240,0
11.	Drochia	516,2
12.	Șoldănești	62,6
13.	Nisporeni	200,0
14.	Strășeni	90,0
15.	Cahul	172,5
16.	Ialoveni	924,7
17.	Ungheni	143,8
18.	Ocnița	163,2
19.	Otaci, Ocnița	62,8
20.	Iargara, Leova	189,7
21.	Râșcani	991,5
22.	Slobozia Cremene, Soroca	346,4
23.	Taraclia	73,9
24.	Tvardița, Taraclia	14,8
25.	Valea Perjei, Taraclia	13,5
26.	Telenești	1015,2
27.	Briceni	388,2
28.	Cantemir	61,0
29.	Sărătenii Vechi, Telenești	16,8
30.	Cimișlia	367,0
31.	Dondușeni	150,6
32.	Dubăsari	179,8
33.	Glodeni	523,7
	Total	9272,9

2.8. Propuneri privind îmbunătățirea acumulării mijloacelor financiare la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Luând în considerare că de finanțarea unităților medicale, în mare parte, depinde realizarea dreptului constituțional al cetățenilor la servicii medicale de înaltă calitate și oferite la timp, cât și condițiile de muncă și remunerarea muncii angajaților, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova va înainta conducerii Republicii Moldova propuneri privind optimizarea acumulărilor la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

1. Indexarea anuală a mărimii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, exprimate în mărime fixă și în formă de contribuție procentuală, în raport cu creșterea prețurilor de consum și prognoza salariului mediu lunar aprobat anual de către Guvern.

La moment, primele de asigurare medicală nominalizate nu au fost modificate încă din anul 2014 (*tabelul nr. 15*).

Tabelul nr. 15. Evoluția primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Indicatori	Anii				
	2015	2016	2017	2018	2019
Primele de asigurare obligatorie în procente	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Primele de asigurare obligatorie calculate în sume fixe (lei)	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0	4056,0

Recalcularea și stabilirea anuală a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală este prevăzută și de art. 17 al Legii nr. 1585 din 27.02.1998 „Cu privire la asigurările obligatorie de asistență medicală” cu modificările și completările ulterioare.

Cu regret, prevederile acestei legi, începând cu anul 2014, nu se mai respectă.

2. Stabilirea, prin Legea Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, a costului primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă, egală pentru toate categoriile de populație.

În prezent, prin Legea nr. 1593 din 26.12.2012 „Cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală” (Anexa nr. 2) este stabilită Lista persoanelor fizice neangajate cu domiciliu în Republica Moldova, care beneficiază de reduceri considerabile (de 50-75 la sută) a costului primei de asigurare medicală exprimată în sumă fixă stabilită pentru anul de gestiune respectiv. Spre exemplu, prin Legea nr. 301 din 30.11.2018 a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2019 persoanele fizice care vor achita costul primei (poliței) până la 31 martie 2019 beneficiază de reduceri:

- proprietarii de terenuri cu destinație agricolă – 75 la sută;
- persoanele fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul – 60 la sută;
- fondatorii de întreprinderi individuale și persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale – 50 la sută.

Nu este clar, pentru care merite sau în ce scopuri se stabilesc aceste reduceri ale primei (poliței). Dacă doar pentru a stimula aceste categorii de cetățeni să-și asigure sănătatea, bineînțeles nu este unicul și singurul factor de intenție. Probabil este nevoie de o analiză și argumentare limpede a principiului de favorizare a anumitelor categorii de cetățeni.

O măsură eficientă și benefică pentru a interesa cetățenii să-și asigure sănătatea ar fi stabilirea unui cost unic al primei (poliței) de

asigurare medicală redus (spre exemplu, cu 20-30 la sută) pentru cei care achită această primă (poliță) până la 31 martie a anului de gestiune. Pentru cei care nu respectă acest termen, costul primei (poliței) să fie mai scump cu 20-30 la sută.

3. Statul, în calitate de asigurator al unui șir de categorii de populație, trebuie să transfere mijloace, în măsura deplină, din Bugetul de Stat la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de asigurați de guvern, egalate la costul poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată de Compania Națională de Asigurări în Medicină și aprobată anual prin Legea Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

4. Indexarea anuală a tarifelor la serviciile medicale prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1020 din 29.12.2011 „Cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare” în raport cu creșterea prețurilor de consum și prognoza salariului mediu lunar aprobat anual de Guvern.

CAPITOLUL III

PLATA MUNCII ȘI PROTECȚIA SOCIALĂ A ANGAJAȚILOR MEMBRI DE SINDICAT

3.1. Plata muncii angajaților membri de sindicat

Informații generale

Salariul, fiind principala sursă de venit, conform art. 42 al Constituției, trebuie să-i asigure salariatului și familiei acestuia un nivel de viață decent.

În realitate, salariul lucrătorului medical, conform datelor opiniei medicale, le asigură numai circa 40 la sută din necesități.

Motivele sunt că sistemul de salarizare existent stabilește plata muncii în raport cu mijloacele financiare disponibile, dar nu conform costului forței de muncă.

Congresul VI al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova din 29.05.2015 și Consiliul Republican din 30 martie 2018 au aprobat obiective concrete, printre care:

- negocierea unui nou sistem de plată a muncii angajaților din unitățile bugetare și persoanelor angajate în sistemul asigurărilor obligatorii de sănătate;
- obținerea salariului mediu lunar al unui angajat din sănătate la cel puțin nivelul salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova etc.

Obiectivele în cauză au fost realizate. Salariul mediu lunar al unui angajat din domeniul sănătății a constituit 6999,9 de lei sau cu

12,4 lei mai mult decât salariul mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova (tabelul nr. 16).

Tabelul nr. 16. Evoluția salariului mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova comparativ cu salariul mediu al unui angajat din ocrotirea sănătății

Anii	Salariul mediu lunar al unui angajat din Republica Moldova (lei)	Salariul mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății (lei)	Diferența	
			lei	%
2015	4610,9	4430,2	- 180,7	96,08
2016	5084,0	5010,0	- 74,0	98,54
2017	5694,6	5634,4	- 60,2	98,94
2018	6987,5	6999,9	+ 12,4	100,20

Notă: Sursa de informație – Biroul Național de Statistică din 26.02.2019

Valorificarea mijloacelor financiare planificate pentru plata muncii

Conform modificărilor Hotărârii Guvernului nr. 837 din 06.07.2016 „Privind aprobarea Regulamentului pentru salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală” cotele maxime ale cheltuielilor pentru salarizarea angajaților din unitățile medicale încadrate în asigurările de sănătate, începând cu anul 2016, nu se mai negociază de către partenerii sociali nivel de ramură pe motiv că în unele unități medicale, în special republicane, se stabileau cote mai

mari decât posibilitățile financiare, iar în altele – mai mici, fapt care nu permit conducătorilor să asigure plata muncii conform statelor de personal aprobate de fondator.

În prezent, cotele cheltuielilor pentru plata muncii se stabilesc în fiecare unitate medicală de către fondator în raport cu numărul funcțiilor aprobate în statele de personal.

Din analiza informațiilor prezentate în rapoartele anuale de către organizațiile sindicale în coordonare cu angajatorii rezultă că cotele cheltuielilor planificate pentru plata muncii în raport cu suma totală a fiecărui tip de venit nu au fost valorificate în majoritatea unităților (tabelul nr. 17).

Tabelul nr. 17. Valorificarea, în anul 2018, a cotelor planificate pentru plata muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate

Tipurile de asistență medicală	Cotele stabilite prin negocieri la nivel republican în 2016	2018		
		Planificat	Realizat	Diferența
Asistența medicală prespitalicească urgentă	65	61,25	60,70	-0,55
Asistența medicală primară	65	64,80	64,20	-0,60
Asistența medicală specializată de ambulatoriu	65	62,11	62,00	-0,11
Asistența medicală spitalicească	55	58,60	57,7	-0,90

Motivele nevalorificării cotelor cheltuielilor pentru plata muncii sunt: utilizarea insuficientă a mijloacelor acumulate de la prestarea

serviciilor medicale contra plată – 41,57 la sută în loc de cel puțin 50,0 la sută (*tabelul nr. 18*) și nerespectarea tuturor indicatorilor de performanță.

Tabelul nr. 18. Valorificarea mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată pentru remunerarea muncii

Anii	Total acumulat (mii lei)	Cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
2015	578194,4	246692,6	42,66
2016	683652,0	255598,7	37,39
2017	690273,6	211132,0	36,60
2018	802048,7	347918,8	43,38

Stimularea materială din contul instituției

Premierea are ca scop stimularea materială a angajaților întru sporirea eficienței și calității muncii prestate, gradului de perfecționare profesională, aplicării rezultatelor științifice și a metodelor avansate în lucru, intensității muncii, precum și a executării unor lucrări de importanță deosebită sau urgentă.

În anul de referință, au beneficiat de premiu, practic, toți angajații, în sumă de 196331,2 mii lei.

În pofida excluderii din sistemele de remunerare a muncii, planificarea mijloacelor financiare pentru acordarea ajutorului material, în anul de referință, concomitent cu premierea, au fost acordate și ajutoare materiale angajaților, pentru care s-au cheltuit 32698,1 mii de lei.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 165¹ din Codul muncii al Republicii Moldova (nr. 154-XV din 28.03.2003) angajatorul este în drept să acorde anual salariaților ajutor material în modul și condițiile prevăzute de Contractul colectiv de muncă, de

alt act normativ la nivel de unitate și/sau de actele normative în vigoare. Ajutorul material poate fi acordat salariatului în baza cererii scrise a acestuia, în orice timp al anului ori adăugat la indemnizația de concediu.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a elaborat și publicat pe pagina WEB a Federației un MESAJ JURIDIC.

O modalitate de a susține salariații în diverse situații vitale

Au trecut 18 ani de când angajatorii unităților medicale sunt obligați prin lege să planifice în Devizele de venituri și cheltuieli mijloace financiare în cuantum de 0,15 la sută pentru soluționarea problemelor salariaților. Aceste mijloace trebuie să fie utilizate, în comun cu comitetul sindical, pentru soluționarea problemelor salariaților în diverse cazuri prevăzute de Regulamentul „Cu privire la mijloacele financiare în mărime de 0,15% raportat la fondul de salarizare al Unității”, aprobat de Ministerul Sănătății și Sindicatul „Sănătatea” la 22.08.2012 (Anexa nr. 2 la Convenția colectivă nivel de ramură pe anii 2018-2021).

Prin urmare, conducătorii unităților medicale și comitetele sindicale dispun de condiții favorabile pentru ca legea să fie respectată: Codul muncii; Legea sindicatelor; Convenția colectivă nivel de ramură; Contractele colective de muncă și Regulamentul respectiv.

Ne întrebăm: oare salariații, cât și conducătorii unităților care nu respectă legea, nu au nevoie de ajutor în cazuri de care nu sunt protejați (incendii sau calamități naturale, accidente etc.)? Informațiile din rapoartele anuale demonstrează contrariul.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova anual îndrumă și recomandă conducătorilor de unități să respecte legea. Credem că este timpul ca Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să întreprindă măsuri administrative față de acei conducători care ignoră respectarea legii.

În anul de referință, numai 23,43 la sută din conducătorii unită-

șilor medicale au planificat și valorificat mijloace financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (tabelul nr. 19).

Tabelul nr. 19. Valorificarea mijloacelor financiare în cuantum de 0,15 la sută raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor angajaților

Tipurile de unități	Numărul de unități			Suma (mii lei)	%
	Total	Au realizat 0,15%	%		
Republicane	45	14	31,10	1029,5	0,050
Raionale (spital)	32	18	56,30	469,9	0,080
Centrele de sănătate de asistență medicală primară	217	31	14,30	277,2	0,030
Agencia Națională pentru Sănătate Publică	1	-	-	-	-
mun. Chișinău	1	1	100,00	248,1	0,050
mun. Bălți	7	7	100,00	213,4	0,060
Total	303	71	23,43	2238,1	0,054

3.2. Protecția socială a angajaților membri de sindicat

Informații generale

În anul de referință, activitatea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a organizațiilor sindicale membre ale Federației privind protecția socială a angajaților și familiilor acestora s-a desfășurat în conformitate cu Programul de activitate pe anul 2018, aprobat de Consiliul Republican din 30 martie 2018 și Strategia de activitate, aprobată de Congresul VI din 29 mai 2015.

În cadrul ședințelor de lucru ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova permanent s-a pus în discuție problema protecției sociale a angajaților membri de sindicat și a familiilor acestora, menționând că nivelul de viață al cetățenilor Republicii Moldova depinde, în mare parte, de politica socială promovată de guvern.

Organizația Națiunilor Unite și, în particular, Biroul Internațional al Muncii recomandă țărilor membre ale ONU, la care Republica Moldova este parte, să promoveze politicile sociale de protecție a cetățenilor conform unei Strategii unitare bazate pe principiile democratice de transparență, corectitudine și obiectivitate.

Strategia trebuie să conțină un complex de acțiuni sociale și economice, sarcini concrete, care, la rândul lor, să devină programe strategice ale politicii sociale a guvernelor.

Programele trebuie să fie parte componentă a politicii naționale a statului, una din cele mai importante responsabilități ale organelor de stat de toate nivelurile, deoarece problema protecției sociale a cetățenilor este una de ordin politic.

Cu regret, Republica Moldova, până în prezent, nu dispune de o strategie unică de protecție socială a cetățenilor și a familiilor acestora, așa cum recomandă organismele internaționale. Politica de protecție socială avansată de Guvernul Republicii Moldova se realizează de la caz la caz.

Astfel de promovare a politicii de protecție socială demoralizează forța de muncă, îndeosebi cea tânără, astfel încât persoanele active renunță la lupta pentru o viață mai bună acasă. Prin urmare, forța de muncă tânără alege calea tăcerii și plecării în alte țări în care munca demnă este apreciată la justa valoare.

Evident, Guvernul Republicii Moldova întreprinde diverse acțiuni, inclusiv de gen protecție socială. Însă, creșterea continuă a prețurilor de consum și a tarifelor la servicii de regulă depășesc prevederile acțiunilor aplicate. Prin urmare, nivelul de viață al majorității cetățenilor, inclusiv din sănătate, nu crește.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova consideră că la

finele fiecărui an calendaristic guvernarea trebuie să indexeze salariile, pensiile, bursele, indemnizațiile etc. în funcție de creșterea prețurilor de consum și a salariului mediu prognozat de Guvern pentru anul calendaristic următor.

Astfel, creșterea nivelului de viață al cetățenilor înregistrează o descreștere.

Acțiuni privind protecția socială

În anul de referință, cu eforturile comune ale Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, sindicatele național-ramurale și teritoriale s-a reușit, nu fără presiuni asupra guvernanților, realizarea unor acțiuni cu particularități de protecție socială a cetățenilor și a familiilor acestora, și anume:

1. Începând cu 1 aprilie 2018, salariile lunare ale angajaților din sănătate au fost indexate cu 4,1 la sută. Astfel, de creștere a salariilor au beneficiat medicii, personalul medical veriga medie, infirmierele, cât și personalul administrativ-gospodăresc și de conducere.

2. Consiliul Republican din 30 martie 2018 a solicitat de la conducerea Republicii Moldova inițierea procedurii de perfecționare a sistemului de remunerare a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală și bugetare, având ca scop garantarea plății muncii conform valorii acesteia.

Ca rezultat al negocierilor Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, la 28.11.2018, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 1187 „Cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 837 din 06.07.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”. Astfel, începând cu 1 decembrie 2018, angajații din unitățile medicale au beneficiat de o majorare a salariilor cu 10-20 la sută, iar cei din serviciul AVIASAN – cu 10-50 la sută. Totodată, în scopul motivării medicilor rezidenți

să activeze în domeniul sănătății, salariile acestora au fost majorate de la 2080 de lei la 5200 lei sau de 2,5 ori.

Este regretabil faptul că prin negocieri nu s-a reușit păstrarea obligativității angajatorilor să acorde anual salariaților un ajutor material în modul stabilit de Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății.

De asemenea nu s-a majorat salariul personalului de conducere prevăzut în Anexa nr. 3 al Hotărârii Guvernului nr. 837/2016.

Excluderea prevederii de acordare a ajutorului material din textul Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 837 din 06.07.2016 cu modificările și completările ulterioare și lipsa prevederii acordării ajutorului material angajaților în baza Legii nr. 270 din 23.11.2018 „Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”, nu exclude și nici nu limitează dreptul angajatorului să acorde anual salariaților ajutor material în conformitate cu prevederile art. 165¹ din Codul muncii.

În conformitate cu prevederile art. 165¹ din Codul muncii al Republicii Moldova, nr. 154-XV din 28.03.2003, angajatorul este **în drept să acorde anual salariaților** ajutor material în modul și condițiile prevăzute de Contractul colectiv de muncă, de alt act normativ la nivel de unitate și/sau de actele normative în vigoare. Ajutorul material poate fi acordat salariatului, în baza cererii lui scrise, în orice perioadă a anului ori adăugat la indemnizația de concediu.

În baza prevederilor de la pct. 91 din Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 în domeniul sănătății, angajatorul este obligat să planifice, anual, în devizul de venituri și cheltuieli al unității, mijloace financiare în mărimea fondului de salarizare cel puțin pentru o lună, ținându-se cont de sporuri și suplimente la salariul de bază pentru acordarea ajutorului material salariaților, de regulă, concomitent cu acordarea concediului de odihnă anual.

Având ca temei normele de drept stipulate mai sus, modul și

condițiile concrete de acordare a ajutorului material trebuie să fie aprobate de către angajator, de comun cu Comitetul sindical, prin Regulamentul privind premiarea și acordarea ajutorului material, elaborat în baza Regulamentului-tip (Anexa nr. 8 a Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 în domeniul sănătății).

Pentru acordarea ajutorului material pot fi utilizate mijloacele Fondului de salarizare, economiile din acest fond, precum și alte mijloace disponibile.

1. La 23 noiembrie 2018, Parlamentul a adoptat Legea nr. 270 „Cu privire la sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”, iar la 12 decembrie 2018, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 1231 „Privind punerea în aplicare a Legii nr. 270/2018 „Cu privire la sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”.

Scopul noului sistem de remunerare este să asigure plata muncii transparent, echitabil și atractiv, iar salariul, ca principala sursă de venit, să asigure salariatului și familiei lui un nivel de trai înalt.

Însă, nici noul sistem unitar de salarizare a angajaților din unitățile bugetare aprobat prin Legea nr. 270/2018, și nici sistemul de salarizare a angajaților care muncesc în unitățile medicale încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 837/2016, nu garantează angajaților și familiilor acestora un nivel de trai demn, așa cum prevede art. 47 al Constituției Republicii Moldova.

Sistemul de remunerare a muncii în sectorul bugetar nu a fost examinat preliminar și profund de către partenerii sociali de toate nivelurile și de colectivele de muncă. Prin urmare, sistemul a fost adoptat cu mai multe neajunsuri și cu încălcarea termenului legal de avizare a documentelor normative (Legea nr. 100 din 22.12.2017 „Cu privire la actele normative”).

Federația Sindicală „Sănătatea” a înaintat Guvernului multiple propuneri vizând unele modificări și completări la Legea nr. 270 din 23.11.2018 „Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”, Hotărârea Guvernului nr. 1231 din 12.12.2018 „Privind punerea în aplicare a Legii nr 270/2018 printre care:

- în anexa nr. 1 „Grila de salarizări” este necesar de prevăzut în textul Legii un punct care să stabilească obligativitatea Guvernului să indexeze anual coeficienții de salarizare în raport cu prognoza creșterii prețurilor de consum și a salariului mediu lunar prognozat anual de Guvern;

- în Note la Anexa nr. 9, punctul 11 funcțiile de „psihopedagog”, „logoped” și „psiholog” de omis. Aceste funcții se regăsesc în anexa nr. 9 propriu-zisă;

- funcțiile „educator”, „pedagog social”, „conducător muzical” și „părinte-educator” de prevăzut în Anexa nr. 9;

- punctul 11 din Anexa nr. 9 de exclus.

Argumentare: Angajații care ocupă funcțiile enumerate activează în instituțiile medicale speciale care se deosebesc prin atribuțiile lor de instituțiile de învățământ. Acești angajați lucrează cu un contingent de copii infirmi.

Considerăm oportună operarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 837/2016 „Privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate” prin care să fie permisă activitatea prin cumul, până la 0,5 normă și conducătorilor Centrelor de sănătate din asistența medicală primară etc.

Propunerile au fost adresate dlui Pavel Filip, prim-ministru al Republicii Moldova, prin scrisoarea nr. 01-02/151 din 08.05.2018 și readresată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (nr. 01-5898 din 04.09.2018).

Motivare: Modificările și completările la Hotărârea Guvernului nr. 837 din 06.07.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 301 din 04.04.2018 și publicată în Monitorul oficial nr. 113-120 din 06.04.2018, în vigoare de la 01.04.2018, au trezit nemulțumirea personalului de conducere din Centrele de sănătate care acordă asistență medicală primară, și anume: le-a fost redus dreptul să activeze prin cumul, în limita de până la 0,5 funcție, substituindu-l cu 0,25 funcție de medic specialist în condițiile de salarizare stabilite pentru medicul specialist.

Conducătorii ministerului de resort și-au asumat angajamentul să examineze cadrul normativ existent și să elaboreze, la necesitate, modificări la cadrul respectiv. Însă, până în prezent, nu s-a întreprins nimic.

Federația Sindicală „Sănătatea” a mai propus ca dreptul și volumul activității prin cumul a conducătorilor să fie determinat de fondatorul unității medicale.

Subliniem că Guvernul, prin hotărârile sale, stabilește normele ce țin de plata micii, dar nu și volumul de lucru al angajaților, inclusiv și al personalului de conducere.

4. Pentru ca Administrația publică locală să participe mai activ la îmbunătățirea veniturilor salariale ale lucrătorilor medicali, Parlamentul, prin Legea nr. 185 din 26.07.2018, a acordat dreptul Consiliilor raionale și locale să contribuie la majorarea veniturilor salariale ale angajaților din unitățile sferei sociale din localitățile rurale și urbane din contul veniturilor suplimentare la executarea Bugetului local.

Este binevenit ca administrația unităților medicale, de comun cu Comitetul sindical, să argumenteze acordarea ajutorului material sau premiarea lucrătorilor medicali din contul finanțelor Administrației publice locale.

5. Salariul mediu lunar prognozat pentru anul 2018 a fost majorat de la 5600 de lei la 6150 de lei (sau o creștere de 550 de lei). Pentru anul 2019 este prognozat în cuantum de 6957 de lei (o creștere de 807 de lei față de anul 2018).

6. Pentru implementarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, conform Legii Bugetului de Stat pentru anul 2018, vor fi utilizate alocațiile prevăzute pentru acțiunile tranzitorii și de majorare a salariilor în anul 2019 – 1,3 miliarde de lei. Să sperăm.

7. La solicitarea sindicatelor, s-a obținut micșorarea presiunii fiscale asupra angajaților, și anume:

- s-a majorat scutirea personală până la 24000 de lei anual, sau 2000 de lei lunar;
- persoanele cu dizabilități obținute în rezultatul participării

la acțiuni de luptă pentru integritatea Republicii Moldova și din Afganistan beneficiază, începând cu 01.10.2018, de majorarea scutirii personale de la 16800 de lei la 30000 de lei;

- beneficiază de majorarea scutirilor și persoanele cu dizabilități – de la 2520 de lei la 3000 de lei;
- a fost micșorată rata contribuției de asigurare socială de stat obligatorie vizată de angajator de la 25 la sută la 18 la sută.

8. În baza Hotărârii Guvernului nr. 399 din 25.04.2018 „Cu privire la modificarea anexelor 1 și 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1009/2006 de la 1 ianuarie 2018 au fost majorate bursele pentru: studenții din învățământul superior; elevii din învățământul tehnic; doctoranzii; medicii rezidenți; post-doctoranzii care lucrează asupra tezei de doctor habilitat. De asemenea, au fost majorate bursele de merit: ale Republicii; Președintelui Republicii Moldova; Guvernului și Gaudeamus (Hotărârea Guvernului nr. 399/2018).

9. Tariful contribuției de asigurare socială achitată de către angajatorul instituției de învățământ superior ori medico-sanitare a fost micșorat de la 23 la sută la 18 la sută pentru angajații care activează în condiții speciale de muncă.

10. Indemnizația unică la nașterea copilului a fost majorată de la 5645 de lei la 6303 de lei (spor cu 568,0 de lei).

11. Indemnizația lunară pentru întreținerea copilului în cazul persoanelor neasigurate până la împlinire vârstei copilului de 2 ani a fost majorată cu 100,0 de lei (de la 540 la 640 de lei).

12. Indemnizația lunară persoanelor asigurate/neasigurate pentru copiii gemeni, de asemenea, s-a majorat – de la 270 de lei până la 320 de lei.

13. Pentru tratamentul balneosanatorial al persoanelor asigurate au fost prevăzute mijloace financiare în Legea Bugetului asigurărilor sociale de stat în sumă de 37 milioane de lei, sau cu 7 milioane mai mult decât în anul 2017.

14. Pentru a obține dreptul la ajutor social, începând cu 01.11.2018, a fost majorat suportul financiar oferit familiilor defavorizate, pentru perioada rece – de la 315 de lei la 350 de lei lunar.

15. Pentru asigurarea gratuită a copiilor nou-născuți cu bunuri de prima necesitate, din Bugetul de stat au fost alocate 5,6 milioane de lei pentru anul 2018 și 6,8 milioane de lei pentru anul 2019 (Hotărârea Guvernului nr. 1039 din 24.10.2018).

16. Au fost micșorate prețurile la gazele naturale pentru volumul lunar până la 30 m³ – de la 5892 la 4705 de lei/1000 m³.

Acțiuni privind protecția socială a pensionarilor

1. Conform prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 236 din 21.03.2018 au fost valorificate pensiile stabilite între anii 2012-2013, iar începând cu 1 octombrie 2018 – pensiile stabilite în perioada 2014 – 31 martie 2017;

2. A fost introdus dreptul la pensie anticipată pentru limita de vârstă a persoanelor care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă (Legea nr. 317 din 22.12.2017);

3. De la 01.04.2018 au fost indexate pensiile cu 6,6 la sută. Astfel, pensia minimă a crescut de la 961 de lei la 1025 de lei;

4. În anul 2019, conform prognozei, vor fi recalulate pensiile persoanelor cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie pentru limita de vârstă, de la 15 ani și mai mult. Ultima recalculare este prognozată pentru anul 2027. Tărăgănarea recalculării pensiilor până în anul 2027, la drept vorbind, nu este altceva decât o umilire a pensionarilor care continuă să muncească pentru a acoperi insuficiența de cadre creată din vina guvernării. Un alt motiv pentru ca pensionarii să continue lucrul este că pensiile majorității absolute a cetățenilor pensionari sunt foarte mici. Acestea nu asigură nici minimumul de existență.

La cererea salariaților, începând cu anul 1999, după adoptarea Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”, sindicatele anual au solicitat de la guvernanții Republicii Moldova să recalculeze pensiile o dată la 2 ani, după cum a fost preconizat anterior, angajaților care continuă să muncească după obținerea dreptului la pensie pentru limita de vârstă.

Această solicitare este argumentată pe motiv că salariații pensionari plătesc contribuții la Fondul asigurărilor sociale de stat.

Guvernării nu au reacționat la doleanțele oamenilor ce muncesc, argumentând că mărimea pensiei se stabilește o dată și definitiv și nu se recalculează.

Sindicatele consideră că Guvernul este obligat să rezolve această problemă în regim de urgență.

Prima anuală

Conform Hotărârii Guvernului nr. 180/2013 angajații din unitățile bugetare beneficiau de prima anuală (un salariu tarifar/de funcție), ținându-se cont de indicii de prioritate intersectorială și de coeficienții de complexitate prevăzuți pentru domeniul respectiv de activitate și se acorda conform timpului efectiv lucrat.

Totodată, Legea nr. 270 prevede prima anuală numai pentru anul calendaristic 2018. Angajații vor beneficia de prima anuală până la intrarea în vigoare a Legii nr. 270/2018.

Pentru următoarele perioade prima anuală nu se va mai acorda (Hotărârea Guvernului nr. 1231/2018, pct. 15 din anexa nr. 7 „Pentru punerea în aplicare a Legii nr. 270/2018 „Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”).

Rezumat

Bilanțul realizării acțiunilor de protecție socială denotă că acestea, în majoritatea absolută a cazurilor, au fost planificate și realizate în anul 2018, îndeosebi la finele anului.

Observăm că acțiunile de protecție socială a cetățenilor se planifică și se implementează având ca scop rezolvarea unor interese.

Din aceste motive, considerăm că guvernării, de comun cu partenerii sociali, trebuie să elaboreze o strategie unitară, pe termen scurt, mediu și lung privind protecția socială a cetățenilor Republicii Moldova.

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL

Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii

Povara reformelor demarate de către autoritățile de resort în sistemul de sănătate i-a determinat pe toți membrii de sindicat să conștientizeze că parteneriatul social reprezintă calea optimă de redresare a mecanismului de realizare a păcii sociale în colectivele de muncă din ramură.

Cea mai importantă formă de realizare a dialogului social a fost și rămâne promovarea unor negocieri în vederea elaborării proiectelor de Convenții și Contracte colective de muncă.

În acest context, la finele anului 2017, partenerii sociali din sectorul sănătății, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea”, s-au întrunit în cadrul mai multor runde de ședințe ale Comisiei pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură, în care, drept prioritate, s-a abordat examinarea proiectului Convenției colective nivel de ramură pe anii 2018-2021.

La 31 ianuarie 2018 partenerii sociali din ramura sănătății au semnat Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021.

Subsemnând acest act legislativ, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” au dat dovadă de unanimitate a viziunilor și intereselor comune ce țin de dezvoltarea și modernizarea ramurii sănătății, eficientizarea asistenței medicale

acordate populației, apărarea drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă și sociale, colective și individuale minime pentru salariații membri de sindicat.

Prin noua Convenție au fost: stabilite garanții și drepturi suplimentare pentru salariați; elaborată și aprobată Lista-tip a ramurilor „Sănătate și protecție socială” a lucrătorilor și locurilor de muncă cu condiții grele și deosebit de grele, vătămătoare și deosebit de vătămătoare pentru care salariaților li se stabilesc sporuri de compensare în mărimi fixe; Lista funcțiilor și profesiilor care beneficiază de supliment la salariul de funcție (tarifar) pentru munca prestată în timp de noapte. De asemenea, au fost stabilite: criteriile de acordare gratuită a alimentației de protecție a sănătății angajaților din unitățile medicale, farmaceutice și de învățământ care activează în condiții nocive; Regulamentul-tip privind premiarea și acordarea ajutorului material salariaților; Regulamentul privind modul de soluționare a conflictelor de muncă și desfășurare a grevelor la nivel de ramură, raion/municipiu, unitate medico-sanitară, farmaceutică și de învățământ.

Totodată, părțile semnatare ale Convenției, prin hotărârea comună din 31.01.2018, au stabilit ca prevederile Convenției să constituie baza pentru elaborarea, negocierea și încheierea Contractelor colective de muncă în unități și grupuri de unități, prin care se vor stabili raporturile de muncă și sociale între salariați și angajatori.

Un alt obiectiv foarte important, care necesită a fi conștientizat de către conducătorii și liderii de sindicat ar fi: Contractul colectiv de muncă nu este doar un simplu act juridic, dar, preponderent, are misiunea de menținere a păcii sociale dintre salariați și angajatori, prin identificarea echilibrului între interesele părților.

Luând în considerare importanța prezenței Contractelor colective de muncă în colective, Comitetul Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, prin decizia din 29.12.2017, a declarat anul 2018 „Anul Contractului colectiv de muncă”, în acest context fiind aprobat și un plan de acțiuni. Scopul Anului Contractului

colectiv de muncă este de a:

- sensibiliza opinia publică de importanța și rolul Contractului colectiv de muncă în apărarea drepturilor și intereselor angajaților membri de sindicat;
- consolida și valorifica capacitățile sindicatelor în procesul negocierilor;
- spori rolul organizațiilor sindicale de toate nivelurile în procesul de monitorizare și evaluare a realizării clauzelor Contractelor colective de muncă;
- dezvolta imaginea pozitivă a sindicatelor în societate.

Prin Circulara nr. 04/133 din 24.04.2018, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat de la conducătorii unităților medicale, de comun cu comitetele sindicale, să inițieze, în termen optim, negocierile pentru elaborarea și încheierea Contractelor colective de muncă nivel de unități și grupuri de unități.

Drept rezultat al unei munci consecvente depuse în comun de către lucrătorii aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, liderii de sindicat și conducătorii unităților medicale s-a reușit finalizarea cu succes a campaniei de încheiere a Contractelor colective de muncă în unități și grupuri de unități din domeniul sănătății.

Totalizând activitatea Campaniei încheierii Contractelor colective de muncă în unitățile medicale, concluzionăm că din 240 de unități medicale în toate au fost încheiate Contracte colective de muncă.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a efectuat analiza provizorie a conținutului Contractelor colective de muncă. Contractele colective de muncă în unitățile din domeniul sănătății au fost încheiate în baza prevederilor Convenției colective (nivel de ramură) în domeniul sănătății pe anii 2018-2021, fără a fi degradate clauzele esențiale. Totodată, au fost completate cu prevederi noi, cum ar fi: normele de acordare gratuită a echipamentului individual de protecție; instrucțiunea despre prelucrarea datelor cu caracter personal; acordarea unor garanții și compensații salariaților care

îmbină munca cu studiile; lista profesiilor (funcțiilor) cu flux continuu; durata pauzei de masă și odihna care se include în timpul de muncă; lista funcțiilor personalului medical care necesită vaccinare împotriva hepatitei „B”; profesiile (funcțiile) angajaților care beneficiază gratis de alimentație de protecție a sănătății; lista salariaților (funcțiilor) care pot presta munci în afara orelor de program, până la 240 ore anual; funcțiile (profesiile) angajaților, care beneficiază de concediu anual suplimentar plătit, care nu se regăsesc în Nomenclator etc.

Pe parcursul anului 2018 nu au avut loc cazuri majore de încălcare a prevederilor Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 privind plata muncii, acordarea concediilor anuale, nu s-au înregistrat disponibilizări în masă ale salariaților din ramură.

Cu regret, însă, nu în toate unitățile au fost respectate prevederile cu privire la evidența reală a timpului de muncă, nu toți angajatorii au respectat drepturile salariaților care beneficiază de supliment la salariul de funcție (tarifar) pentru munca în timp de noapte, în cuantum de 100%; în unele unități au fost lezate drepturile salariaților care trebuie să beneficieze de alimentație de protecție pentru activitate în condiții nocive.

S-a constatat că și pe parcursul anului 2018 nu s-a acordat importanța cuvenită activității comisiilor pentru dialog social în format angajator-salariați, ca mecanism de realizare a parteneriatului social la nivel de unitate. Atât unii conducători ai instituțiilor medicale, cât și unii lideri sindicali au neglijat ponderea funcționării eficiente a acestor comisii.

Parteneriatul social la nivel de ramură își păstrează dinamica pozitivă, însă cu rezerve la anumite capitole.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a adresat un apel către conducătorii unităților medicale și liderii de sindicat: să respecte prevederile hotărârii comune a Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova din 31.01.2018 ce ține de controlul permanent și aplicarea acțiunilor de rigoare privind realizarea tuturor prevederilor Contractelor colective de muncă.

Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative

La fel ca și în anii precedenți, Federația Sindicală „Sănătatea” s-a implicat activ și constructiv în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative și a propunerilor ce vizează dezvoltarea și transparența sistemului sănătății, remunerarea muncii, garanțiile sociale, condițiile de muncă etc.

În perioada de referință au fost avizate și prezentate propuneri de perfectare a 43 proiecte de legi, hotărâri de guvern, ordine ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; regulamente, printre care proiectele: Legii Bugetului de Stat, Legii Bugetului asigurării sociale și Legii Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul de referință; a Hotărârii de Guvern „Cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 837/2016” (în vederea majorării salariilor lucrătorilor medicali finanțați din Fondul asigurării medicale); a Hotărârii de Guvern „Privind aprobarea Normelor ce reglementează organizarea și funcționarea asistenței medicale primare”; a Hotărârii de Guvern „Despre modificarea și completarea Anexelor nr. 3 și nr. 9 la Hotărârea Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare” și abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 759 din 03.12.1993 „Cu privire la încurajarea donării de sânge în Republica Moldova”; a Hotărârii de Guvern „Pentru aprobarea proiectului de Lege cu privire la medicamente”; a Hotărârii Guvernului „Cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1020 din 29 decembrie 2011 „Cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare”; modificări și completări propuse la Convenția colectivă (nivel național) nr. 4 din 25 iulie 2005 „Cu privire la modelul Contractului individual de muncă”; la Legea pentru modificarea și completarea Codului muncii; a Hotărârii de Guvern privind condițiile de salarizare a personalului din instituțiile de învățământ care funcționează în regim de autogestiune financiar-economică etc.

Apreciem faptul că la elaborarea actelor normative, unele propuneri înaintate de Federația Sindicală „Sănătatea” au fost

luate în considerare. Totodată menționăm că o parte din sugestiile constructive care ar fi putut îmbunătăți condițiile de muncă și salariile angajaților din sistemul de sănătate au fost trecute cu vederea.

Propunem Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, pentru perioada ce urmează, o mai mare exigență întru respectarea strictă a prevederilor actelor normative – art. 38 al Legii nr. 317-XI din 18.07.2003 „Privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale”; art. 14 din Legea sindicatelor nr. 1129-XV din 07.07.2000 și pct. 13 din Convenția colectivă (nivel de ramură) încheiată între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, ce stipulează prezentarea proiectelor de acte juridice elaborate spre examinarea Guvernului și Parlamentului numai după consultarea prealabilă a părților semnatare ale Convenției.

Participarea reprezentanților sindicatului în activitatea organelor colegiale

Pe parcursul anului 2018, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a conlucrat constructiv cu organele colegiale de nivel republican: Colegiul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Consiliul de administrare al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură, Consiliul Național de evaluare și acreditare în sănătate, Comisia privind numirea în funcție în bază de concurs a conducătorilor instituțiilor medico-sanitare publice, Comitetul Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Interesele salariaților, în cadrul organelor colegiale din unități, au fost reprezentate de către comitetele sindicale, care au avut ca scop apărarea drepturilor și intereselor membrilor de sindicat.

Analizând datele statistice prezentate de organizațiile sindicale primare din instituțiile medicale, constatăm, cu regret, faptul că

nu toate organele colegiale ale unității sunt reprezentate de către organele sindicale: numai în 98 consilii de administrare a unității din 240 sunt reprezentanți ai organizațiilor sindicale; în 63 de instituții reprezentantul sindicatului nu a fost inclus în Consiliul medical; în 34 de unități reprezentanții sindicatului nu au fost incluși în comisiile permanente de atestare și tarificare; doar în 96 de unități liderii sindicali au participat la lucrările în Comisiile pentru soluționarea litigiilor de muncă.

Analizând statistica anilor precedenți, constatăm că randamentul participării liderilor de sindicat în organele colegiale era direct proporțională cu ponderea membrilor de sindicat din organizația respectivă. Există un șir de instituții medicale în care liderii de sindicat sunt înlăturați, din diferite motive, de către administrație din componența organelor colegiale. Or, astfel se încalcă flagrant legislația muncii, legislația sindicală și prevederile Convenției colective (nivel de ramură).

Luarea în dezbateri prealabile a problemelor colectivului de muncă în cadrul organelor colegiale, cu participarea reprezentanților organelor sindicale, denotă implementarea principiilor de democrație și transparență în procesul de administrare a unităților din ramura sănătății, de conștientizarea necesității de trecere treptată de la metodele administrative de comandă la cele colective de reglementare contractuală a raporturilor sociale și de muncă la toate nivelurile.

Prioritățile de bază pentru realizarea obiectivului vizat rămân a fi:

1. *Utilizarea potențialului parteneriatului social în interesele dezvoltării personalității salariaților, asigurarea drepturilor și garanțiilor constituționale ale acestora.*
2. *Conlucrarea activă cu angajatorii, autoritățile publice locale și centrale.*
3. *Monitorizarea realizării prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convențiilor colective.*

4. *Participarea activă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative de toate nivelurile, care vizează drepturile și interesele salariaților.*

5. *Promovarea reprezentanților sindicatului în organele colegiale.*

CAPITOLUL V

SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

Elaborarea și adoptarea politicii statului și controlul respectării actelor normative în domeniu este responsabilitatea organelor abilitate ale statului. În ultima perioadă legislația în domeniul securității și sănătății în muncă a fost supusă unor modificări esențiale. Conform Legii nr. 185 din 21.09.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, controlul de stat al respectării legislației de securitate și sănătate în muncă este asigurat de 10 autorități în domeniul controlului siguranței ocupaționale. Agenției Naționale pentru Sănătate Publică îi revine controlul de stat al respectării legislației securității și sănătății în muncă în ramura sănătății. Guvernul a aprobat noile atribuții ale Inspectoratului de Stat al Muncii, inclusiv cercetarea accidentelor de muncă grave și mortale și monitorizarea controlului de stat al respectării legislației cu privire la securitatea și sănătatea în muncă efectuat de inspectorii de muncă din cadrul autorităților competente în domeniul controlului siguranței ocupaționale. În temeiul art. 7 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186/2008 (Monitorul Oficial nr. 143-144 din 05.08.2008) și al pct. 36 din Hotărârea Guvernului nr. 943/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind controlul de stat în baza analizei riscurilor pentru domeniul securității și sănătății în muncă (Monitorul Oficial nr. 416-422 din 09.11.2018), Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a emis Ordinul nr. 1534 din 27.12.2018 „Cu privire la aprobarea Listelor de verificare în domeniul securității și sănătății în muncă”. Controlul asupra executării ordinului dat

se atribuie conducătorilor autorităților competente în domeniul siguranței ocupaționale. Prin ordinul nr. 1408 din 29.11.2018 al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost aprobată lista de verificare în domeniul raporturilor de muncă ce cad sub incidența controlului de către Inspectoratul de Stat al Muncii, inclusiv respectarea prevederilor Contractului colectiv de muncă, Convențiilor colective de nivel național, ramural, teritorial.

Instituirea sistemului de securitate și sănătate în muncă în unitate, inclusiv instruirea personalului în acest domeniu, evaluarea riscurilor profesionale, elaborarea și realizarea măsurilor de protecție și prevenire în vederea protejării vieții, sănătății și integrității corporale a lucrătorilor în activitatea de muncă cotidiană este o obligație primordială a angajatorului.

Totodată, sistemul securității și sănătății în muncă prezintă un domeniu și un compartiment aparte, deosebit de important al activității și responsabilității sociale a sindicatelor. Organelor sindicale le revine un rol la fel de important în implicarea lucrătorilor întru protecția vieții și sănătății și îmbunătățirea condițiilor lor de muncă. Sindicatele au participat activ la procesul de ajustare a bazei legislative și normative naționale la standardele internaționale, în prezentul context.

O activitate instructivă importantă și de prevenire, raliată la modificări ale legislației în domeniu, o desfășoară Inspectoratul Muncii al Sindicatelor. La fel ca și în anii precedenți, în cadrul vizitelor de lucru ale inspectorilor de muncă au fost depistate multiple neajunsuri la capitolul securității și sănătății în muncă din cadrul instituțiilor medico-sanitare.

Analiza rapoartelor anuale privind realizarea prevederilor Convenției colective și Contractelor colective la nivel de unități, relevă că la capitolul securitate și sănătate în muncă cele mai frecvente lacune este lipsa evaluării factorilor de risc profesional la locurile de muncă. În conformitate cu standardele Organizației Internaționale a Muncii, evaluarea riscurilor și pericolelor la locul de muncă este un principiu de bază al politicii în domeniul securității și sănătății în

muncă și presupune realizarea măsurilor de preîntâmpinare conform următoarelor priorități:

1. Eliminarea riscurilor și pericolelor.
2. Reducerea lor la sursă prin acțiuni tehnice și organizatorice de protecție colectivă.
3. Minimalizarea lor prin proiectarea sistemelor non-periculoase și reducerea timpului de contact cu factorii nocivi de muncă.

Conform Regulamentului cu privire la evaluarea condițiilor la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1335 din 10 octombrie 2002 (Monitorul Oficial nr. 146-148 din 31.10.2002), atestarea locurilor de muncă poate fi efectuată de o comisie numită de angajator și constituită din cel puțin trei persoane, care reprezintă angajatorul și salariații care au pregătire în domeniul securității și sănătății în muncă. Cu regret, unii angajatori apelează la servicii externe private, achitând sume considerabile pentru evaluarea stării reale a condițiilor de muncă. În cadrul Inspectoratului Muncii al Sindicatelor funcționează Laboratorul controlul factorilor de risc, care examinează parametrii factorilor fizici (microclima, zgomot, vibrație, iluminat, infrasunet, câmpuri electromagnetice). Laboratorul se află în proces de acreditare și va relua, în anul curent, activitatea de prestare, a serviciilor instrumentale către entități.

În majoritatea unităților din ramură au fost elaborate și s-au aprobat planuri de protecție și prevenire, care, conform actelor normative, trebuie să includă toate locurile de muncă, riscurile profesionale, măsurile de protecție tehnice, igienico-sanitare, organizatorice și de altă natură, termenele și persoanele responsabile de realizare. Totodată, în multe unități lipsesc Planuri anuale de protecție și prevenire, care să asigure acțiuni concrete de lichidare sau diminuare a riscurilor profesionale la locurile de muncă.

Conform Convenției colective (nivel de ramură, art. 100.4), angajatorul se obligă să prevadă în devizul anual de venituri și cheltuieli și să aloce surse financiare în volum necesar, dar nu

mai puțin de 2 la sută raportat la fondul de salarizare al unității, în vederea respectării stricte a Planului anual vizat. În total, pe ramură, majoritatea absolută a unităților nu s-a încadrat în acest indicator, iar peste douăzeci de instituții nivel raional și republican n-au planificat surse financiare pentru realizarea măsurilor de protecție și prevenire.

Asigurarea salariaților cu încălțăminte și îmbrăcăminte specială și alte mijloace de protecție individuală, care să fie în stare bună și real folosite, este o obligație importantă asumată de angajator. Conform rapoartelor anuale, salariații din unități au fost asigurați cu echipament gratuit de protecție individuală și de lucru, cu materiale igienico-sanitare, potrivit normativelor. Totodată, în cadrul vizitelor programate ale inspectorilor de muncă, au fost depistate cazuri de neasigurare a salariaților serviciilor de mentenanță cu mijloace individuale de protecție, încălțăminte și haine de lucru.

Au beneficiat de alimentație specială doar 79% din salariații care necesitau asigurare conform prevederilor anexei nr. 7 a Convenției colective (nivel de ramură pe anii 2018-2021).

Cointeresarea angajatorilor și lucrătorilor întru îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, cu participarea nemijlocită a fiecărui lucrător, este condiția de bază a unui sistem de securitate și sănătate în muncă eficient. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10 iulie 2008 a fost aprobat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a comitetului pentru securitatea și sănătatea în muncă. Cu regret, până în prezent, în 45 unități din ramură n-au fost înstitute comitete pentru securitatea și sănătatea în muncă, în multe unități lipsesc Regulamente de funcționare a comitetelor formate din reprezentanți ai angajatorului și lucrătorilor, cât și materiale confirmative de funcționare a acestor structuri.

Se atestă o atitudine ostilă față de organizarea serviciilor de protecție și prevenire, față de organizarea și dotarea cabinetelor de protecție și a locurilor speciale de securitate și sănătate în muncă. În 24 de Unități lipsesc specialiști instruiți sau lucrători desemnați prin

decizia angajatorului pentru atribuții de protecție și prevenire. Au încheiat acorduri cu servicii externe de protecție și prevenire 41 de unități. Servicii medicale au fost create în 32, dar nu în toate unitățile care au 300 și mai mulți salariați, în conformitate cu prevederile Convenției colective (nivel de ramură). În 22 de unități n-au fost elaborate și aprobate instrucțiuni de securitate și sănătate în muncă pentru sectoare sau locuri de muncă. În 11 unități nu este organizată instruirea lucrătorilor, iar în 36 n-a fost instruit reprezentantul sindicatului cu responsabilități specifice în domeniul securității și sănătății în muncă. Instituțiile sunt insuficient asigurate cu materiale informative, panouri, scheme și însemne distinctive din domeniul securității și sănătății în muncă.

Morbiditatea cu incapacitate temporară de muncă are o tendință de diminuare, în ultimii ani, și a constituit, în anul de referință 625 de zile la 100 salariați, conform datelor rapoartelor anuale din unitățile în care sunt constituite organizații sindicale. Zeci de unități au înregistrat indicatori care depășesc 1000-1500 și chiar peste 2000 de zile la o sută de salariați. Totodată, în 59 de unități nu se face o analiză a nivelului morbidității cu pierderea temporară a capacității de muncă și, respectiv, nu se întreprind măsuri pentru diminuarea acestuia.

Din 30951 salariați care, din contul administrației, trebuiau examinați medical obligatoriu la angajare și periodic, 30201 (97,6%), au fost supuși examenului medical.

Conform datelor statistice, în anul 2018, în Republica Moldova au fost înregistrate 4 cazuri de boală profesională, inclusiv 2 cazuri de intoxicație acută cu acetonă, un caz de patologie pulmonară și un caz de encefalopatie. În ramura sănătății, la fel ca și în anii precedenți, cazuri de boli profesionale n-au fost înregistrate.

În anul 2018, la Inspectoratul de Stat al Muncii, în total pe republică au fost comunicate și înregistrate 416 cazuri de accidentare a lucrătorilor în timpul muncii, în care au suferit 478 de persoane. Din numărul total, 62 de cazuri au fost cu indicatori mortali, în care și-au pierdut viața 67 de persoane.

Conform rapoartelor anuale, numărul accidentelor de muncă înregistrate în ramura sănătății a constituit 58 cazuri cu pierderea temporară a capacității de muncă. Accidente de muncă grave sau mortale, în anul 2018, în ramura sănătății n-au fost înregistrate.

Pentru tratamentul sanatorial al salariaților, din Fondul asigurațiilor sociale de stat, au fost planificate surse financiare în sumă de 2741524 lei, fiind tratați 512 de salariați. Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și-a asumat parțial tratamentul sanatorial a 350 membri de sindicat, prin intermediul Fondului Republican de ajutor reciproc și solidaritate, cheltuind 1050000 de lei.

În concluzie menționăm că lucrătorii din sănătate au nevoie de protecție împotriva riscurilor ocupaționale, care le pun în pericol sănătatea. La fel ca și alți angajați din diverse domenii zilnic, sunt expuși unei varietăți complexe de riscuri pentru sănătate și lipsurilor de siguranță la locul de muncă. Cele mai răspândite sunt riscurile biologice (TBC, HIV/SIDA, hepatita, infecții respiratorii acute etc.). Riscurile chimice, inclusiv medicațiile; riscurile fizice (zgomot, radiații, scurgeri, căderi); riscurile ergonomice, cum ar fi ridicarea de greutate; riscurile psihologice, cum ar fi violența și stresul; riscurile electrocutării (cabluri electrice uzate); riscurile de incendii și explozii, la utilizarea buteliilor cu oxigen etc.

De sănătatea lucrătorilor medicali depinde calitatea serviciilor medicale acordate populației. Absența sau incapacitatea de muncă a unui lucrător medical pe motiv de îmbolnăvire sau rănire influențează actul medical cu impact asupra tuturor. Or, sănătatea ocupațională este un factor important pentru retenția forței de muncă în sectorul sănătății, Nesiguranța la locul de muncă conduce la creșterea fluxului migrației forței de muncă din sistemul de sănătate. Măsurile de protecție și prevenire nu pot fi ignorate sau subestimate în aspect de costuri. Securitatea și sănătatea lucrătorilor la locul de muncă ține de responsabilitatea angajatorului, dar organele sindicale din unități trebuie să fie participante active la asigurarea lucrătorilor din sănătate cu un loc de muncă protejat.

Obiective pentru următoarea perioadă:

1. *Evaluarea factorilor de risc profesional la locurile de muncă în unitățile în care nu s-a efectuat asemenea act.*

2. *Instituirea comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă, aprobarea Regulamentelor de funcționare a acestora*

3. *Organizarea instruirii periodice a reprezentanților salariaților cu responsabilități specifice în domeniul securității și sănătății în muncă, a membrilor comitetelor pentru securitate în muncă, a conducătorilor locurilor de muncă și altor categorii de salariați, cel puțin o dată la 36 de luni, în conformitate cu pct. 37-40 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009.*

4. *Dotarea cabinetelor de protecție și prevenire ale instituțiilor cu materiale informative și normative, cărți, broșuri, ghiduri, afișe etc.; instalarea panourilor, schemelor și însemnelor de evacuare, sistemelor automatizate de semnalizare în caz de incendii; asigurarea și utilizarea deplină a mijloacelor electroizolante etc.*

5. *Aprobarea Planurilor de protecție și prevenire cu conținut concret de măsuri de lichidare sau diminuare a riscurilor profesionale și cu mijloace suficiente de finanțare.*

6. *Asigurarea cu tratament sanatorial suplimentar din sursele disponibile ale bugetului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.*

7. *Organizarea și desfășurarea Spartachiadei XXXIII a lucrătorilor ocrotirii sănătății din republică, în anul 2019.*

8. *Negocierea Convenției colective (nivel național) privind majorarea sporurilor de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile.*

CAPITOLUL VI

ASISTENȚA JURIDICĂ

În anul de referință, conform datelor furnizate din colectivele de muncă, nu au avut loc acțiuni de protest, nu au fost raportate greve, mitinguri sau pichetări. A fost un an al păcii sociale în domeniul sănătății, fapt ce s-a demonstrat prin semnarea Convenției colective (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 – „umbrela juridică” a salariaților care sunt membri de sindicat.

Comparativ cu 2017, numărul litigiilor individuale de muncă examinate a fost în descreștere. Acesta a constituit **73**, dintre care au fost soluționate pozitiv **65** (89%). Au fost înaintate **21** cereri de către salariați în instanțe de judecată, dintre care doar **8** persoane (38,1%) au avut câștig de cauză, fiind repuse în drepturi. (tabelul nr. 20).

Tabelul nr. 20. Date privind conflictele și litigiile de muncă

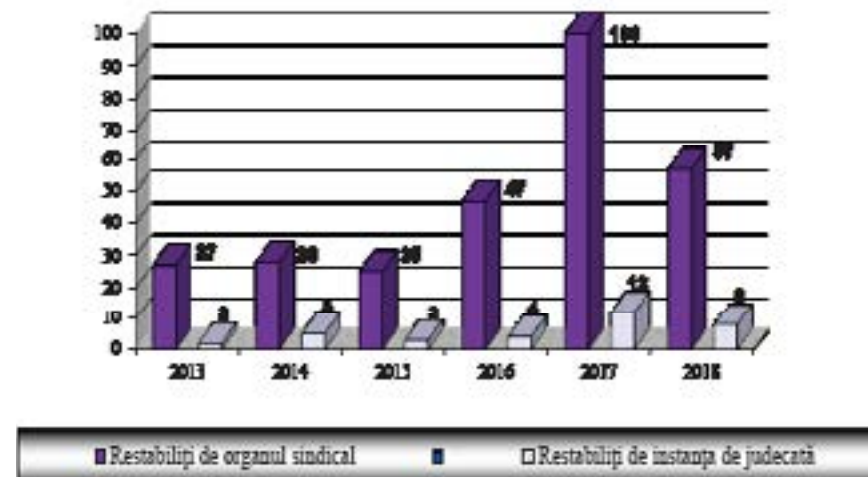
Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2014	2015	2016	2017	2018
1.	Acțiuni de protest, total,	8	-	-	-	-
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	-	-	-	-	-
1.3.	Mitinguri	-	-	-	-	-
1.4.	Altele	4	-	-	-	-
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	45	-	-	-	-
3.	Numărul de zile pierdute	-	-	-	-	-
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total	113	42	72	153	73
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	79	33	51	112	65
5.	Adresări în judecată, total	11	8	6	18	21
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	5	3	4	12	8

În 2018, au fost restabiliți la locul de muncă **65** de salariați, dintre care **57** – ca rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul și **8** au fost repuși în drepturi de către instanțele de judecată (tabelul nr. 21, figura nr. 2).

Tabelul nr. 21. Salariați restabiliți la locul de muncă

Anii	Total	Inclusiv de:	
		Organul sindical	Instanța de judecată
2014	33	28	5
2015	28	25	3
2016	51	47	4
2017	112	100	12
2018	65	57	8

Figura nr. 2. Salariați restabiliți la locul de muncă

Datele furnizate de către colectivele de muncă relevă că avem un număr mic de litigii de muncă în comparație cu 2017, dar destul de mare în comparație cu anii precedenți. La capitolul adresări în judecată înregistrăm o creștere a numărului acestora și putem spune că este cel mai mare în ultimii 5 ani. Divergențele dintre salariat și angajator sunt soluționate, în majoritatea cazurilor, prin consens al comitetului sindical cu administrația.

Se spune că „nu orice jurist poate fi sindicalist, dar orice sindicalist trebuie să fie și jurist”. Acest deziderat este confirmat în practică de către activul sindical de la IMSP Spitalul raional Orhei. Ca rezultat al acțiunii în judecată a administrației, a fost restabilit la locul de muncă vicepreședintele comitetului sindical al IMSP Spitalul raional Orhei, care a fost concediat ilegal de către administrație. Acesta este un caz de bune practici, care servește ca exemplu pentru întreaga mișcare sindicală din ramură.

Menționăm că este foarte important să creștem gradul de responsabilitate al comitetelor sindicale privind constatarea fiecărui caz de încălcare a drepturilor membrilor de sindicat. În 2018, salariații ne-au sesizat, prin intermediul petițiilor, audiențelor și consultărilor telefonice, inclusiv în cadrul întâlnirilor cu membrii colectivelor de muncă, despre cazurile de divergențe cu angajatorul.

Ținem să menționăm că prin Legea nr.50 din 23.03.2018 a fost introdus în Codul contravențional art.77² „Ultragierea lucrătorului medical”, care prevede că ultragierea lucrătorului medical, adică jignirea premeditată a onoarei, demnității sau reputației profesionale a acestuia în exercițiul funcțiunii, se sancționează cu amendă de la 10 la 25 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice. Ultragierea lucrătorului medical însoțită de acte de huliganism și/sau vătămare corporală, dacă aceste acțiuni nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice sau cu arest contravențional de până la 15 zile.

Astfel, a fost realizată una din revendicările ultimului Congres al Federației Sindicale „Sănătatea”.

Cazuri de înjosire a lucrătorilor medicali au loc foarte des, prac-

tic zilnic, dar ele nu sunt făcute publice de către lucrătorii medicali din cauza volumului de lucru foarte mare. Nu se declară aceste abuzuri deoarece atât statul, cât și managerii instituțiilor medicale pun accentul pe apărarea pacientului, dar nu și a lucrătorului medical.

Un mare număr de situații tensionate poate fi soluționat prin identificarea consensului. Constatăm că în adresa comitetelor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” au parvenit, pe parcursul anului de referință, circa **16156** de petiții. Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” a fost sesizat direct de către **5076** de membri de sindicat, reacționând la fiecare petiție și apariție a litigiilor individuale de muncă. (tabelele nr. 22 și nr. 23).

Tabelul nr. 22. Adresări ale membrilor sindicatului către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2014	2015	2016	2017	2018
Total adresări, inclusiv	34302	18024	26252	18363	16156
Eliberarea din funcție	264	131	653	267	251
Angajarea în câmpul muncii	460	219	147	544	166
Reglementarea timpului de muncă	-	-	-	1077	496
Normarea și remunerarea muncii	3942	897	3710	1075	814
Odihna și tratamentul balneosanatorial	2623	2090	2492	2423	3151
Acordarea spațiului locativ	2169	987	814	157	65
Plata concediilor de boală	921	1406	3128	1177	766
Ajutor material	18596	7556	11086	8176	7840
Mulțumiri	3825	2800	1690	1110	803
Alte probleme	1502	1938	2532	2357	1804

Tabelul nr. 23. Adresări ale membrilor sindicatului către Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2014	2015	2016	2017	2018
Achitarea la timp a salariilor	101	98	179	202	186
Acordarea ajutorului material	912	900	781	823	798
Acordarea concediilor (de toate tipurile)	620	605	720	799	597
Acordarea concediilor suplimentare și remunerarea muncii în condiții nocive	198	176	349	372	213
Acordarea înlesnirilor sociale	113	107	101	114	84
Angajarea în câmpul muncii	87	79	88	96	52
Asigurarea cu pensii, indemnizații, compensații și burse	135	126	182	201	148
Calcularea vechimii în muncă	98	93	112	97	86
Conflict cu administrația	153	142	127	134	123
Eliberarea din funcție la inițiativa administrației	62	59	107	106	164
Evidența și acordarea spațiului locativ	15	17	12	19	9
Încălcarea disciplinei de lucru	84	81	79	216	176
Mulțumiri	912	897	812	941	615
Normarea și remunerarea muncii	542	535	553	498	329
Organizarea muncii	241	201	384	364	195
Plata concediilor medicale	123	114	122	135	119
Litigii individuale de muncă	113	109	72	153	123
Tratament balneosanatorial	1012	1037	790	709	862
Diverse	457	160	721	956	197
TOTAL:	5978	5536	6291	6935	5076

Conducerea Federației „Sănătatea” consideră că doar prin consolidare și sporire a activismului tuturor membrilor Consiliului Republican la soluționarea fiecărui caz de sesizare a încălcărilor drepturilor salariaților membri de sindicat va crește autoritatea mișcării sindicale la nivel de ramură. Dar, în special, va crește credibilitatea membrului de sindicat în capacitatea instituției sindicatului.

Acordarea asistenței juridice membrilor de sindicat trebuie să fie permanent pe agenda fiecărui activist sindical.

Obiective de viitor orientate spre asigurarea asistenței juridice a membrilor de sindicat:

1. *Acordarea asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat.*
2. *Promovarea și respectarea principiului de demnitate în muncă.*
3. *Asigurarea respectării dreptului fiecărui salariat la muncă, inclusiv garanția locului de muncă etc.*
4. *Contribuirea la remedierea și aplanarea extrajudiciară a litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă.*
5. *Consultarea membrilor de sindicat pe toate procedurile cu privire la litigiile individuale și conflictele colective de muncă.*
6. *Apărarea în instanțele de judecată a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat pe probleme ce țin de relațiile de muncă.*
7. *Neadmiterea muncii forțate, muncii neplătite, discriminării în domeniul raporturilor de muncă.*
8. *Protejarea egalității salariaților, fără nici o discriminare, la avansare în serviciu.*
9. *Examinarea operativă a petițiilor membrilor de sindicat.*
10. *Educația juridică continuă a membrilor de sindicat.*

CAPITOLUL VII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

Informații generale

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anul de referință, și-a direcționat activitatea organizatorică spre realizarea prevederilor hotărârilor și Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2015-2020, adoptate de Congresului VI din 29.05.2015, precum și ale Programului de activitate pe anul 2018, aprobat de Consiliul Republican din 30.03.2018, ce țin de consolidarea sindicatului privind: promovarea valorilor sindicalismului democratic; sporirea motivației apartenenței la sindicat și recrutarea de noi membri; fortificarea unității și solidarității membrilor de sindicat întru apărarea drepturilor și intereselor de muncă, economice, profesionale și sociale ale membrilor de sindicat și familiilor acestora; perfecționarea structurii la nivel teritorial; selectarea și pregătirea rezervei de cadre; îmbunătățirea condițiilor de activitate a organelor sindicale.

În perioada de referință, membrii de sindicat au participat la diverse acțiuni desfășurate în colective, în vederea îmbunătățirii situației socio-economice a salariaților membri de sindicat, motivării și atragerii de noi membri de sindicat, antrenării cât mai intense în activitățile sindicale a femeilor și tinerilor.

Concomitent, Executivul a stăruit asupra perfecționării structurii Federației: a fost reformată structura organizațiilor sindicale din ca-

drul serviciului de sănătate publică, care, în urma reformelor implementate de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, a creat o singură entitate sindicală în sfera dată – Comitetul sindical al Agenției Naționale pentru Sănătate Publică.

Actualmente, când în societate se produc schimbări multiaspectuale de proporții, calea spre democrație și progresul social se dovedește a fi una destul de dificilă. Transformările radicale dictează permanent o remodelare a mentalității, întreprindere de eforturi susținute întru identificarea noilor metode de rezolvare a problemelor socio-economice ale populației apte de muncă, dar, în special, a forței active încadrate în câmpul muncii. Astfel, Federația Sindicală „Sănătatea” și-a conjugat eforturile pentru a asigura cu locuri de muncă și condiții demne de activitate; a garanta remunerarea muncii conform costului real; a oferi egalitate în dreptul la muncă. Întru atingerea scopurilor propuse, Executivul Federației „Sănătatea” consolidează continuu organizațiile sindicale – exponente ale promovării și apărării drepturilor și intereselor profesionale, sociale și economice ale salariaților și depune eforturi susținute pentru motivarea aderării mai active la sindicat a lucrătorilor instituțiilor din domeniu.

Evoluția organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Este bine cunoscut faptul că puterea constă în unitate, în special, a sindicatelor. Luând în considerare această maximă înțeleaptă, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”, conform prevederilor statutare, continuă să monitorizeze tendința de a fortifica organizațiile sindicale de nivel teritorial prin consolidarea lor într-o singură organizație sindicală din asistența medicală primară cu un singur organ electiv de conducere – Asociația sindicală raională din asistența medicală primară, și, respectiv, într-o singură organizație sindicală de nivel raional, cu un singur organ electiv de conducere - Organizația sindicală raională.

Conform structurii organizatorice a Federației Sindicale „Să-

nătatea, la 1 ianuarie 2018, activează 240 de organizații sindicale primare în cadrul unităților medicale, farmaceutice și de învățământ publice de profil, inclusiv 32 de organizații sindicale raionale, 30 de asociații sindicale raionale din asistența medicală primară, 45 de organizații sindicale primare din instituțiile republicane amplasate în toată țara și 2 Consilii municipale (*tabelul nr. 24*). În comparație cu anul precedent, se atestă o descreștere a numărului de organizații sindicale. Această micșorare este cauzată de reforma din cadrul serviciului de asistență medicală publică la nivel național. În urma implementării reformei menționate, toate Centrele de sănătate publică din țară au fost fuzionate, creând Agenția Națională de Sănătate Publică. Drept urmare, la nivel de structură a Federației Sindicale „Sănătatea” a avut loc același proces – crearea unui singur Comitet sindical la nivel de Agenție.

Componența numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale de către liderii organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, se relevă următoarea componență numerică a organizațiilor sindicale: numărul total de organizații sindicale – 240, inclusiv 6 organizații cu un număr total de 1001 membri și mai mult; 29 – de la 401 la 1000; 82 organizații sindicale – de la circa 101 la 400; 101 – de la 16 la 100 și 21 de organizații sindicale – de la 3 la 15 membri de sindicat (*tabelul nr.25*).

Totodată, menționăm că din numărul total de organizații sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” una este din sectorul privat, și anume Clinica de Medicină Estetică „Sancos”.

Tabelul nr. 24. Evoluția organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anii	Organizații sindicale, membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”	Inclusiv			
		Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară	Organizații sindicale raionale	Consilii municipale	Organizații sindicale republicane
2015	287	2	9	2	45
2016	274	2	9	2	45
2017	274	30	32	2	45
2018	240	30	32	2	45

Tabelul nr. 25. Componența numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Organizații sindicale	Numărul total de organizații sindicale	Numărul membrilor de sindicat				
		de la 3 la 15	de la 16 la 100	de la 101 la 400	de la 401 la 1000	de la 1001
Din sectorul public	239	21	101	82	29	6
Din sectorul privat	1	-	-	1	-	-
Total	240	21	101	83	29	6

Evoluția apartenenței la sindicat

Analizând indicii apartenenței la sindicat, în perioada de referință, constatăm, conform datelor prezentate de către președinții organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, că la evidență în cele 240 de organizații sindicale primare se află 42898 membri de sindicat, ceea ce constituie 89,9% din numărul total de angajați – 47711 din instituțiile medico-sanitare publice, farmaceutice și de învățământ, care se află la balanța sindicală a Federației. Astfel, se înregistrează o scădere a numărului membrilor de sindicat – de la 43970 în anul 2015, la 42898 în anul 2018, sau cu 2,44 la sută mai puțin. Or, cu 1072 membri mai puțin față de anul 2015 (*tabelul nr. 26*).

Reducerea numărului membrilor de sindicat este motivată, primordial, de exodul masiv al angajaților din ramura sănătății în alte domenii și țări. Acest lucru îl constatăm atunci când analizăm indicele în diminuare al numărului de salariați din cadrul instituțiilor medico-sanitare publice, private, farmaceutice și de învățământ, care se află la balanța sindicală a Federației Sindicale „Sănătatea”: de la 49130 în anul 2015, la 47711 în anul 2018. Un alt temei este îmbătrânirea cadrelor. În anul de referință, în sectorul sănătății activau 10680 angajați de vârstă pensionară și 1052 salariați cu dizabilitate. Această categorie de membri de lucrători, la pensionare conform limitei de vârstă, renunță la calitatea de membru de sindicat, dat fiind că marea lor majoritate este angajată prin contract individual de muncă pe durată determinată.

Concomitent, menționăm că în anul de referință au abandonat sindicatul, din proprie dorință – 642 membri de sindicat. Comparând indicii descreșterii apartenenței la sindicat și suspendării calității de membru de sindicat, pe diferite motive, atestăm că indicele renunțării prevalează.

Tabelul nr. 26. Evoluția fluctuației membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de salariați	Numărul total al membrilor de sindicat	Au fost recrutați în sindicat	Au renunțat la calitatea de membru de sindicat pe diferite motive	Inclusiv pe motive:		
					Au abandonat sindicatul	De concediere	Alte
2015	49130	43970	4225	5478	204	5159	115
2016	47510	43110	4405	5649	244	5306	99
2017	48006	43540	4361	3931	227	3652	52
2018	47711	42898	3938	3787	642	4363	52

De remarcat că din numărul total de membri de sindicat – 42898, 13480 sunt tineri (până la 35 ani), adică 31,4 la sută. Conform datelor din rapoartele anuale, constatăm că din numărul total de tineri 7610 au vârsta până la 35 ani și sunt absolvenți ai instituțiilor de învățământ cu profil medical, încadrați în câmpul muncii. În instituțiile de învățământ din sectorul sănătății, precum Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” și Colegiile de medicină din mun. Bălți, raioanele Cahul, Orhei, Ungheni, în anul de referință, și-au făcut studiile 8375 de studenți și elevi, dintre care 5870 sunt membri de sindicat.

Evaluând indicele membrilor de sindicat în vârstă de până la 35 de ani, constatăm că acesta, în anul de referință, este în scădere: de

la 90,5 la sută în anul 2015, la 70,08 la sută în anul 2018, sau cu 22,5 la sută mai puțin (*tabelul nr. 27*).

Tabelul nr. 27. Cota sindicaliştilor tineri (până la 35 ani) în raport cu totalul membrilor de sindicat

Anii	Nu- mărul total de membri de sin- dicat	Inclusiv tineri		Inclusiv studenți / elevi		
		Numărul	%	Numărul total de studenți / elevi	Din ei membri de sindicat	Procentul apartenenței la sindicat
2015	43970	14796	33,6	8979	8130	90,50
2016	43110	13908	32,3	8710	7357	84,50
2017	43540	13932	31,9	8697	7286	83,70
2018	42898	13480	31,4	8375	5870	70,08

Datele statistice arată că din numărul total de membri de sindicat – 42898, 34404 sunt femei, adică 80,1 la sută. În cele 240 de organizații sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, 173 de președinți sunt femei ori 72,08 la sută. Astfel, la nivel de Consilii municipale președinți sunt: 1 bărbat, 1 femeie sau 50% la 50%. La nivel de organizații sindicale primare din cadrul instituțiilor republicane, din numărul total de 45 de președinți, 21 sunt femei sau 46,6 la sută; în asociațiile sindicale raionale din asistența medicală primară, din totalul de 30 președinți, 25 sunt femei sau 83,3; în organizațiile sindicale raionale, din totalul de 32 președinți, 17 sunt femei sau 53 la sută.

Totodată, menționăm că din numărul total de membri ai Biroului Executiv – 28, doar 9 sunt femei sau 32,1 la sută, iar din numărul total de membri ai Consiliului Republican – 183, 120 sunt femei sau

65,5 la sută. Însă, în componența Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” toți membrii, inclusiv președintele, sunt femei, în total 5 (*tabelul nr. 28*).

Este important de subliniat că femeile se implică activ în diverse activități sindicale, inclusiv educaționale, organizate la nivel local și republican, fapt care înlesnește hotărâtor soluționarea diverselor probleme.

Tabelul nr. 28. Raportul membrilor de sindicat femei față de totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul	%
2015	43970	34296	78,9
2016	43110	33700	78,2
2017	43540	33961	77,9
2018	42898	34404	80,1

Respectarea normelor statutare ce țin de convocarea organelor de conducere

Conform normelor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, organele de conducere ale organizațiilor sindicale se convoacă după cum urmează: Comitetul sindical al organizațiilor sindicale primare – o dată la 3 luni sau la necesitate; adunările membrilor de sindicat – anual sau la necesitate; Biroul Executiv al organizației sindicale teritoriale și republicane – o dată la 2 luni; Consiliul organizațiilor sindicale teritoriale și republican – o dată în an sau la necesitate; Congresul – o dată la 5 ani.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, la 30 martie 2018, a organizat ședința în plen a Consiliului Republican, cu participarea

reprezentanților Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și ai Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova. La lucrările ședinței au fost examinate chestiuni cu privire la împuternicirea noilor membri ai Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”; Raportul anual 2017: realizări, probleme, soluții; Raportul Comisiei de Cenzori ai Federației Sindicale „Sănătatea” pentru anul 2017. Totodată, a fost aprobat Planul de activitate al Federației Sindicale „Sănătatea” pentru anul 2018, cheltuielile din anul 2017 și bugetul sindical al Federației „Sănătatea” pentru anul 2018.

În anul de referință au fost convocate 5 ședințe ordinare ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”, în cadrul cărora au fost discutate chestiunile: „Cu privire la Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 încheiată între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la Campania „Contractul colectiv de muncă – garanția drepturilor tale”; „Cu privire la desfășurarea Spartachiadei XXXII a lucrătorilor ocrotirii sănătății din Republica Moldova, în anul 2018”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea seminarului de instruire pentru activul organizației de tineret din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea Programului „Formare formatori” al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la menționarea cu Diploma de Merit și Insigna de Onoare a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea sărbătorii profesionale „Ziua lucrătorului medical și a farmacistului”; „Cu privire la aprobarea formularului Raportul anual al organizației sindicale pentru anul 2018 „Realizări, probleme, soluții”; „Cu privire la dărrile de seamă privind activitatea organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pe anul 2018”; „Cu privire la aprobarea listei membrilor Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, responsabili de monitorizarea și prezentarea rapoartelor anuale - 2018”; „Cu privire la desfășurarea

seminarului cu genericul „Rolul sindicatului în promovarea parteneriatului social”; „Cu privire la desfășurarea seminarului cu genericul „Rolul dialogului social în activitatea sindicală”; „Cu privire la rezultatele Spartachiadei XXXII a lucrătorilor ocrotirii sănătății din Republica Moldova”; „Cu privire la rezultatele Spartachiadei a V-a a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova”; „Cu privire la totalurile organizării odihnei și întremării sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival - 2018” etc.

Analiza activității organelor electiv de conducere a relevat că în anii de referință, practic, nu au avut loc încălcări ale prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” (tabelul nr. 29).

Tabelul nr. 29. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale

Anii	Ședințe ale organului electiv al organizațiilor sindicale primare	Adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare	Discursuri, rapoarte	Alte forme
2015	2310	469	469	713
2016	1881	361	737	1335
2017	2052	476	786	1100
2018	1749	365	767	724

Dat fiind că anul 2018 a fost desemnat An al semnării Convenției colective nivel de ramură pe anii 2018-2021, menționăm că Comitetele sindicale ale organizațiilor sindicale primare, în cadrul activităților desfășurate au negociat prevederile Contractului colectiv de muncă (nivel de unitate).

Totodată, remarcăm că organele electiv de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile au examinat chestiunile cu privire la: respectarea prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convențiilor colective; respectarea normelor privind salarizarea și protecția muncii; avizarea proiectelor de acte normative; acordarea înlesnirilor, compensațiilor și altor garanții sociale; premiarea și acordarea ajutorului material; organizarea și desfășurarea spartachiadelor lucrătorilor din domeniul ocrotirii sănătății; organizarea și desfășurarea seminarelor educaționale; finanțarea instituțiilor medicale; organizarea odihnei și întremării sănătății salariaților și a copiilor membrilor de sindicat; stimularea muncii și acordarea concediilor activului sindical; acordarea suportului financiar organizațiilor sindicale; poziția Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vizând reformele în domeniul ocrotirii sănătății; realizarea Programului „Parteneriatul social în sfera muncii”; constituirea organizațiilor sindicale; evaluarea activității organizației sindicale etc.

Asigurarea condițiilor optime pentru activitatea organului sindical

Legea sindicatelor, Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Codul muncii, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pe anii 2018-2021 și Contractele colective de muncă încheiate la nivel de unitate obligă angajatorii să acorde gratuit organului sindical din unitate încăperi pentru activitate eficientă, înzestrate cu inventar necesar, mijloace de comunicare și de transport.

Analiza rapoartelor anuale denotă că la capitolul asigurarea condițiilor pentru activitatea organului sindical mai există lacune. Astfel, din 240 de organizații sindicale marea majoritate dispune de telefon; 71 – de fax; 80 – de tehnică de multiplicare; 109 – de panouri informative; 93 – de calculatoare. Pe de altă parte, lichidarea unor neajunsuri la acest capitol se efectuează prin utilizarea posibilităților interne ale unității. De menționat că o bună parte din președinții Comitetelor sindicale dispun de transport la solicitarea acestora către

directorul unității.

Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în repetate rânduri, a propus conducătorilor unităților medicale să asigure condiții de activitate pentru organul sindical, conform prevederilor legislației în vigoare. Cu regret, mulți dintre manageri neglijează până în prezent rezolvarea acestor probleme.

Asigurarea garanțiilor pentru persoanele alese în organele sindicale

Legislația Republicii Moldova, Convenția colectivă nivel de ramură pe anii 2018-2021 și Contractele colective de muncă încheiate la nivel de unitate, precum și Legea sindicatelor și Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova prevăd un șir de garanții pentru persoanele alese în organele sindicale și neeliberate sau eliberate de la locul de muncă de bază.

Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, anual, examinează respectarea prevederilor actelor normative privind problema în cauză. Este îmbucurător faptul că în anul de referință, practic, nu s-au înregistrat cazuri de încălcare a garanțiilor pentru persoanele alese în organele sindicale.

Obiectivele de activitate pentru perioada următoare

1. *Monitorizarea organizării și desfășurării conform normelor statutare a adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri.*
2. *Consolidarea organizațiilor sindicale de toate nivelurile, în conformitate cu prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.*
3. *Intensificarea procesului de recrutare sindicală în colective, în special în cadrul instituțiilor republicane.*
4. *Propagarea motivației apartenenței la sindicat a angajaților colectivelor de muncă, studenților și elevilor din instituțiile de învățământ medicale.*

5. *Implicarea mai activă a membrilor de sindicat în procesul de apărare a drepturilor și intereselor de muncă, profesionale și economice ale angajaților.*

6. *Intensificarea activității privind asigurarea condițiilor adecvate de muncă pentru organele electivă ale organizațiilor sindicale, conform prevederilor actelor normative ale Republicii Moldova.*

7. *Continuarea perfecționării structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova prin promovarea unității la nivel de organizații sindicale raionale.*

CAPITOLUL VIII

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE SINDICATULUI – REPREZENTANT AL SALARIAȚILOR

Activitatea diversă a sindicatelor necesită un anumit sistem de garanții pentru a asigura funcționarea normală a organizațiilor sindicale, utilizarea reală a oportunităților disponibile pentru a proteja drepturile și interesele legitime ale membrilor de sindicat.

Unul din drepturile semnificative ale sindicatului – libertatea sindicală, a fost proclamat ca un postulat de bază al OIM și înscris în Constituția sa încă în 1919. Preambulul Constituției OIM stipulează în mod expres libertatea sindicală ca o condiție necesară pentru a ajunge la justiția socială și garantarea unei păci mondiale durabile.

Actualmente, în Republica Moldova funcționează două integrități principale care legitimează drepturile sindicale: Codul muncii al Republicii Moldova și Legea sindicatelor. Legea cu privire la sindicate și Codul muncii stabilesc un sistem de garanții pentru drepturile sindicale. Necesitatea acestor garanții este dictată de realizarea scopului de bază al sindicatelor, și anume: apărarea drepturilor și reprezentarea intereselor de muncă, profesionale, economice și sociale ale salariaților membri de sindicat.

Cele mai importante surse care reflectă drepturile sindicale sunt:

- standardele internaționale ale muncii, adoptate prin convenții ale OIM: Convenția nr.87/1948 privind libertatea de asociere și protecția dreptului de organizare și Convenția nr.98/1949 privind dreptul de organizare și negociere colectivă, precum și Declarația Universală a Drepturilor Omului;

- standardele naționale: Constituția Republicii Moldova, Codul muncii al Republicii Moldova, Legea sindicatelor, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Contractele colective nivel de unitate.

Legea sindicatelor prevede garanții, atât organizației sindicale, cât și liderilor de sindicat și membrilor săi.

Drepturile și obligațiunile organizațiilor sindicale

Drepturile și obligațiunile organizațiilor sindicale, liderilor de sindicat și membrilor de sindicat foarte bine sunt prevăzute în actele normative naționale și internaționale. Important este ca liderii de sindicat să organizeze instruirea membrilor de sindicat ca să le cunoască și să participe activ la apărarea lor.

Libertatea sindicală este considerată un drept al omului activ, manifestându-se atât în plan individual, prin oferirea dreptului către salariat/angajat să adere sau nu, în mod liber, la sindicat sau să se retragă atunci când dorește, cât și în plan colectiv, recunoscându-se posibilitatea sindicatului de a se asocia la o altă organizație sindicală.

Pentru a obține o forță reală la locul de munca, sindicatul trebuie să-și facă simțită prezența continuu și în mod concret. Prezența sindicatului ar trebui simțită nu doar în momente de criza sau în cadrul negocierilor. Sindicatul își poate afirma prezența sa prin panouri informaționale, cât și prin participarea la lucrările diverselor comisii la nivel de unitate.

Cu satisfacție constatăm că în unitățile din sectorul sănătății, în anul 2018, drepturile și garanțiile sindicatului au fost onorate de către partenerii sociali de toate nivelurile.

Totuși, în unele unități garanțiile legale ale organizației sindicale au fost neglijate. S-a constatat că, pe parcursul anului 2018, administrația unor unități medicale a limitat participarea liderilor de sindicat la lucrările consiliului medical, consiliului de administrare, comisiilor permanente de atestare și tarificare, comisiilor pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate, comisiilor pentru soluționarea litigiilor de muncă medicale, agențiilor teritoriale de asigurări

în medicină. Astfel, din 240 organizații sindicale, reprezentanții organizațiilor sindicale sunt: numai în 93 consilii medicale; 98 consilii de administrare; 111 comisii permanente de atestare și tarificare etc (tabelul nr. 30).

Tabelul nr. 30. Reprezentanța organelor sindicale în organele colegiale

Denumirea organelor colegiale	Numărul de unități în care sunt reprezentate ale organelor sindicale (din totalul de 274 de organizații sindicale)
Consiliul medical	93
Consiliul de administrare	98
Comisiile permanente de atestare și tarificare	111
Comisiile pentru utilizarea rațională a investițiilor în sănătate	42
Comisiile pentru litigiile de muncă	96

Prin limitarea participării liderilor sindicali la administrarea unității se neglijează drepturile și interesele întregului colectiv de muncă, care a delegat, prin votul său, liderii de sindicat pentru a-i apăra drepturile și interesele în raporturile cu administrația.

Cu regret, unii lideri sindicali dau dovadă de pasivitate sau indiferență, neglijând astfel drepturile și interesele colegilor de entitate. Ei nu verifică respectarea actelor legislative și a actelor normative privind timpul de muncă și de odihnă; salarizarea; protecția muncii

și condițiile de muncă, precum și executarea prevederilor Convențiilor colective nivel național și de ramură și ale Contractelor colective de muncă; nu vizitează și nu inspectează subdiviziunile în care activează membrii de sindicat, pentru a stabili corespunderea condițiilor de muncă normelor de protecție reglementate; nu prezintă propuneri angajatorului pentru soluționarea efectivă a problemelor de eliminare a neajunsurilor depistate; nu efectuează, în mod independent, expertiza condițiilor de muncă și a asigurării securității la locurile de muncă etc.

Așadar, cele enumerate prezintă drepturi ale liderilor de sindicat - reprezentanți ai salariaților membri de sindicat, dar și obligații ale liderilor de sindicat față de membrii de sindicat. Este necesar ca liderii sindicali din unitățile în care nu se respectă în totalitate drepturile și garanțiile membrilor de sindicat să acorde o atenție sporită managementului sindical. Doar așa liderul sindical nu va fi învinuit de către membrii de sindicat de pasivitate, indiferență sau alianță cu administrația. Exercițându-și drepturile garantate prin lege, liderul își onorează obligațiile față de colegii care l-au delegat în funcție, ca persoane diligente și responsabile, care pun mai presus de toate interesele membrilor colectivului.

Analizând rapoartele anuale ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, s-a constatat că în anul de referință, comitetele sindicale au participat activ la elaborarea propunerilor la proiectele actelor normative și legislative ce vizează normele de muncă. Au fost avizate proiecte de ordine și regulamente ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, hotărâri de Guvern și legi ale Parlamentului Republicii Moldova, regulamente și dispoziții ale administrației unităților medicale. Practic, în toate unitățile medicale a fost examinată situația economico-financiară la adunarea/conferința colectivului de muncă, în care liderii de sindicat au înaintat mai multe propuneri privind îmbunătățirea managementului mijloacelor financiare disponibile cu utilizarea economiilor întru suplimentarea veniturilor salariale.

Drepturile și garanțiile sindicatului reprezintă o valoare, un pa-

trimoniu incontestabil al mișcării sindicale.

Legea sindicatelor și Convenția colectivă (nivel de ramură) prevăd un șir de obligații ale angajatorilor vizând asigurarea condițiilor pentru activitatea comitetelor sindicale în unități, însă constatăm, că aceste drepturi sunt ignorate în multe instituții.

Sarcina organizațiilor sindicale de toate nivelurile, pentru perioada următoare, este de a monitoriza respectarea necondiționată a actelor normative ce țin de drepturile și garanțiile organizațiilor sindicale și ale membrilor de sindicat.

În conformitate cu Legea sindicatelor, angajatorul are obligația de a acorda organizațiilor sindicale primare o încăpere dotată cu inventarul necesar pentru organizarea adunărilor sindicale și păstrarea documentelor. Angajatorul este obligat să asigure organizația sindicală primară, în mod gratuit, cu încăpere încălzită, electrică precum și echipament de birou și de comunicații. Suplimentar, în Contractele colective se pot prevedea și alte condiții benefice pentru asigurarea activității organului sindical: utilizarea gratuită a încăperilor pentru recreere și sport, petrecerea timpului liber prin organizarea activităților cultural-sportive în vederea întremării sănătății lucrătorilor și membrilor familiilor acestora etc. Angajatorul alocă, dacă este prevăzut în Contractul colectiv de muncă, fonduri organizației sindicale primare pentru activitățile culturale și sportive.

Biroul Executiv, de comun cu liderii sindicali, trebuie să insiste către administrația unității asupra realizării dispoziției legale prevăzute de art.35 alin.(5) din Legea sindicatelor cu referință la stabilirea surselor financiare în mărime de cel mult 0,15% din fondul de salarii, respectiv, în devizul de venituri și cheltuieli al unității, pentru soluționarea problemelor salariaților.

Drepturile și garanțiile membrilor de sindicat trebuie conștientizate și promovate de către liderii și activul sindical. Numai așa ei vor reuși să se mențină pe poziții de egalitate cu partenerii sociali și vor reuși să negocieze și să stăruie asupra respectării drepturilor membrilor de sindicat pe care îi reprezintă.

Funcția și scopul principal al organizației sindicale este să

reprezintă și să protejeze drepturile sociale, de muncă și profesionale ale membrilor săi. Onorează acest deziderat prin încheierea unei Convenții colective nivel de ramură pe anii 2018-2021 și monitorizarea punerii în aplicare a acesteia.

Participarea reprezentanților angajaților la deciziile patronatului, prin intermediul sindicatelor, are impact pozitiv asupra moralului lucrătorilor și, ca rezultat, o fluctuație mai redusă a forței de muncă de la o instituție la alta, rezolvarea în comun a problemelor, deținerea unor salarii mai mari și a condițiilor de muncă mai bune. Un sindicat nu este o bagheta magică. Sindicatul este puternic doar în măsura în care membrii săi sunt uniți și solidari. Sindicatul rămâne, însă, singurul mijloc de a asigura protecția și siguranța unui loc de muncă.

Pentru viitor, activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a organizațiilor afiliate urmează să se axeze pe următoarele:

1. *Antrenarea tinerilor și femeilor în activitatea sindicală și promovarea lor în organele de conducere.*
2. *Recrutarea noilor membri.*
3. *Monitorizarea încălcării drepturilor sindicale și contracararea fenomenelor de acest gen.*

CAPITOLUL IX

ACTIVITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE SINDICALĂ

Promovarea activităților educaționale și dezvoltarea sistemului educațional este o condiție fundamentală pentru crearea organizațiilor sindicale puternice, capabile să apere drepturile și interesele membrilor săi. Este un obiectiv de bază al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în vederea valorificării eficiente a resurselor umane sindicale, ce comportă un rol esențial în dezvoltarea și modernizarea sindicatului și fără de care este de neconceput accesul la un model de sindicalism net superior. Particularitățile perioadei, condițiile și situația social-economică în permanență schimbare, reformele din sistemul sănătății înaintea opțiunilor noi și modificări ale formelor și metodelor de activitate a organelor sindicale, iar rezultatele depind, în mare măsură, de nivelul de pregătire a cadrelor și activului sindical, de competența, profesionalismul și calificarea acestora. Scopul educației sindicale este instruirea continuă a liderilor, activului sindical și membrilor de sindicat, care a devenit o oportunitate vitală. Instruirea și educația sindicală trebuie să asigure un nivel de cunoștințe și abilități ce ar corespunde condițiilor contemporane și actualității problemelor sindicale: să informeze la timp membrii de sindicat, să creeze condiții de creștere profesională și să garanteze șanse în câmpul muncii.

Politica educațională a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, stabilită de către Congresul VI din 29.05.2015, prin aprobarea Strategiei Federației în domeniul educației și formării sindi-

cale, prevede realizarea unui program de formare de formatori în colaborare cu Institutul muncii și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova. Întru realizarea acestui obiectiv, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a adoptat Statutul și Regulamentul de atestare al formatorului, Concepția și Programul educațional „Formare de formatori”, care a fost susținut și aprobat de către Consiliul educațional al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova. Obiectivul general al programului a fost instruirea unui grup de formatori sindicali privind rolul, funcțiile și specificul educației și formării sindicale, particularitățile de manifestare și tehnicile de instruire a adulților.

Pentru formare a fost selectat un grup de lideri și activiști sindicali, doritori de a deveni formatori calificați, capabili să conceapă și să desfășoare cursuri practice de instruire de înaltă calitate pentru membrii de sindicat și activul sindical de diferite niveluri.

În luna noiembrie 2017 a fost organizată și desfășurată prima sesiune din cadrul programului, care și-a propus următoarele module: principiile și legitățile învățării adulților; motivațiile și barierele învățării la adulți; rolul formatorului sindical; comunicarea interpersonală; stiluri de învățare; sistemul asigurărilor sociale; tactica sindicatelor în contextul ultimelor modificări și completări în legislația muncii etc.

În lunile mai și octombrie ale anului 2018 au fost desfășurate următoarele două sesiuni din cadrul programului, care au inclus teme: tehnici moderne de instruire; crearea atmosferei și realizarea activităților de instruire activă; reguli de întocmire și conținutul suporturilor de curs; arta oratorică; modul de acordare a garanțiilor și de calculare a compensațiilor în sistemul asigurărilor sociale de stat; managementul proiectului, inclusiv a unui proces de formare eficient; tehnici pedagogice de predare în echipă și evaluare a activității de formare etc.

La sesiunea finală, desfășurată în perioada 5-7 decembrie 2018, a avut loc evaluarea generală a programului. Din 23 formatori în formare, participanți la proiect, 16 au prezentat proiecte individuale, iar

cunoștințele și abilitățile noilor formatori au fost înalt apreciate de către Comisia de conferire a gradelor de calificare a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și Consiliul educațional al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Astfel, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a reușit să-și suplimenteze substanțial corpul didactic cu noi formatori sindicali competenți și bine instruiți.

Instruirea sindicală a tineretului studios, pregătirea tinerilor pentru încadrare în câmpul muncii este o sarcină la fel de importantă a sindicatului în acest domeniu. În luna mai a anului de referință a fost organizat un seminar pentru activul organizației de tineret a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, la care au participat 55 de tineri din organizațiile sindicale studențești ale Colegiilor de medicină și Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”. Tinerii sindicaliști au însușit nuanțele drepturilor sindicale, parteneriatului social, comunicării profesionale, managementului sindical etc.

Ca scop al perfecționării contabililor și trezorerilor sindicatului în domeniul activității financiare, reformei fiscale, asigurărilor sociale, remunerării muncii a fost organizat un seminar cu participarea formatorilor și specialiștilor Inspectoratului fiscal de Stat, Casei Naționale de Asigurări Sociale, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova.

Reprezentanții Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au participat la activități educaționale internaționale, organizate de OIM (Organizația Internațională a Muncii), EPSU, în cadrul cărora au fost examinate problemele recrutării sindicale, migrației, deprivatizării (succederea din proprietate particulară în proprietate a statului), rolul comitetelor sectoriale etc.

Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul educației și formării sindicale pentru perioada următoare:

1. Reintegrarea și extinderea sistemului educațional asupra

tuturor structurilor sindicale, ținându-se cont de specificul, posibilitățile și necesitățile acestora.

2. Crearea condițiilor motivaționale de instruire și perfecționare a corpului didactic sindicalist, fortificarea rețelei formatorilor sindicali.

3. Intensificarea educației sindicale a tineretului din instituțiile de învățământ medical.

4. Conlucrarea în domeniul educațional cu organizații neguvernamentale din țară, instituții statale și alte organizații de interes comun.

5. Extinderea colaborării în domeniul educației cu Organizația Internațională a Muncii, organizațiile sindicale internaționale, diverse fonduri și fundații.

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA INFORMAȚIONALĂ

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anul 2018, s-a afirmat ca o organizație democratică cu o poziție fermă și imagine pozitivă în societate.

Federația Sindicală „Sănătatea”, în perioada de referință, și-a desfășurat activitatea de informare și comunicare având drept scop realizarea prevederilor hotărârilor și Strategiei Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2015-2020, adoptate de Congresul VI din 29.05.2015, precum și ale Programului de activitate pe anul 2018, aprobat de Consiliul Republican din 30.03.2018, ce țin de consolidarea Sindicatului privind: organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților de informare a liderilor, activului sindical și membrilor de sindicat din cadrul organizațiilor sindicale existente în instituțiile medico-sanitare de nivel republican, cât și municipal, raional, plasând accentul pe dezvoltarea și fortificarea organizațiilor sindicale prin informarea, implicarea și activizarea cât mai eficientă și rezultativă a factorului uman.

Întru realizarea acestor obiective, Federația Sindicală „Sănătatea” și-a orientat activitatea spre crearea unei imagini obiective și transparente, dar și a unei opinii publice imparțiale despre instituția federală a sindicatului din sistemul sănătății. Astfel, scopul activității a fost de a informa nu doar membrii de sindicat, dar și partenerii sociali, reprezentanții organizațiilor sindicale internaționale și societatea civilă despre activitatea sindicală din domeniul sănătății al Republicii Moldova. De regulă, activitățile desfășurate au fost

organizate în conformitate cu cerințele activiștilor sindicali și ale membrilor de sindicat și în concordanță cu evenimentele care au loc în sectorul sănătății.

Toate noutățile și materiale informative ce se referă la activitățile întreprinse de către Federație și, la solicitarea organizațiilor sindicale primare, despre activitatea acestora s-au adus la cunoștința publicului prin intermediul paginii WEB a Federației Sindicale „Sănătatea” – www.sindsan.md, cât și prin plasarea informației pe pagina de facebook a Federației – www.facebook.com/sindicatul.sanatatea.

De notat că pe parcursul activității noastre am constatat faptul preluării comunicatelor publicate pe pagina WEB a Federației de unele instituții media din țară. Mai mult, unele publicații pe site au servit instituțiilor media drept surse suplimentare de informații în procesul de înserare a anumitor materiale.

În paralel cu activitățile menționate, subliniem participarea conducerii Federației Sindicale „Sănătatea” la emisiunea „Dialog social”, organizată de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova și difuzată în fiecare marți, de la 21.20, la TV Moldova 1. Spre exemplu, în ediția din 3 aprilie 2018 a fost abordat subiectul ședinței Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”, la care au participat reprezentanții Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, membrii Consiliului Republican și ai Comisiei de Cenzori ai Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, unde s-au enunțat totalurile anului precedent și s-au trasat obiectivele pentru anul 2018.

Remarcăm că este în continuă desfășurare procesul de informare a societății despre activitatea mișcării sindicale din sectorul sănătății prin intermediul agențiilor de știri, ziarelor și posturilor de radio, precum: paginile web ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, săptămânalului „Vocea poporului”, cât și TV Moldova 1, Radio Noroc, Publika TV etc.

Un efect sporit în activitatea de informare și comunicare cu pu-

blicul a produs cooperarea productivă și permanentă cu echipa din cadrul Departamentului mass-media și relații internaționale al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și ziarului sindical „Vocea poporului”, care prin mediatizarea problematicii socio-economice și profesionale, au elucidat poziția Federației Sindicale „Sănătatea” față de situația salariaților din domeniul sănătății.

Federația Sindicală „Sănătatea”, în anul de referință, a continuat elaborarea, editarea și distribuirea materialelor informative în vederea informării cât mai ample a membrilor de sindicat. Astfel, în anul 2018, au fost editate 4 numere de buletin informativ „Curierul Sanitas”, tirajul acestuia fiind de 3000 de exemplare. Or, numărul total de exemplare a constituit 12 000, în perioada nominalizată. Tot la acest capitol, de subliniat, că în scopul conceperii unui produs informativ cât mai atractiv a fost modificată ținuta buletinului informativ „Curierul Sanitas” – acesta acum apare integral colorat.

La 31 ianuarie 2018, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova au semnat Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021, eveniment reflectat life prin intermediul mijloacelor de informare ale Federației și partenerilor media. Totodată, Federația Sindicală „Sănătatea” a tirajat și distribuit Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021, în volum de 4000 de exemplare. Acestea au ajuns atât la liderii comitetelor sindicale, cât și la reprezentanții administrației instituțiilor medico-sanitare publice, private, farmaceutice și de învățământ cu profil medical - membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”.

A devenit o tradiție ca an de an Federația Sindicală „Sănătatea” să coordoneze abonarea ziarului sindical „Vocea poporului”, îndemnând liderii să aboneze comitetele pe care le reprezintă atât săptămânalul „Vocea poporului”, cât și alte publicații.

Ca rezultat al examinării datelor prezentate în formularele rapoartelor anuale de către președinții organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, s-a constatat că abonarea publicațiilor periodice, în anul de referință, a scăzut, înregistrând 880 de

abonamente (a. 2017 – 1211). O descreștere se remarcă și la rubricile publicații în presa periodică (a. 2018 – 147; a. 2017 – 238) și discursuri, interviuri în mass-media (a. 2018 – 44; a. 2017 – 103). Tot în descreștere este și numărul altor forme de informare (a. 2018 – 724; a. 2017 – 1100) (tabelul nr. 31). Considerăm că această scădere este cauzată de utilizarea tot mai frecventă a tehnologiilor informaționale moderne.

Tabelul nr. 31. Dinamica activităților informaționale

Denumirea formelor de informare	Anii			
	2015	2016	2017	2018
Abonați la presa periodică	1713	1357	1211	880
Publicații în presa periodică	399	269	238	147
Discursuri, interviuri în mass-media locală	713	248	103	44
Alte forme de informare	689	1335	1100	724

Activitatea logistică și dotarea cu tehnică de comunicare sunt pilonii de sprijin ai strategiei informaționale a organizațiilor sindicale de toate nivelurile, oferind posibilitatea de informare operativă și promptă a membrilor de sindicat despre activitatea efectuată, reușitele obținute și problemele actuale care necesită soluționare pe viitor.

Angajații Federației Sindicale „Sănătatea” beneficiază de mijloace tehnologice avansate de comunicare. La dispoziția formatorilor sindicali este multimedia și posibilitatea de a multiplica materiale pentru distribuire.

Având drept scop crearea și promovarea unei imagini pozitive a Federației, informarea și comunicarea cât mai eficientă și promptă cu publicul, cât și sporirea accesului membrilor de sindicat la informație, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își propune realizarea următoarelor obiective:

1. *Organizarea și desfășurarea multidimensională a activităților informaționale.*
2. *Asigurarea fluxului informațional în cadrul Federației.*
3. *Editarea buletinului informativ „Curierul Sanitas”.*
4. *Editarea buletinului cu reflecții asupra materialelor informaționale.*
5. *Abonarea săptămânalului „Vocea poporului” de către toate organizațiile sindicale și activul sindical în parte.*
6. *Monitorizarea funcționalității paginii WEB și completarea cu informații relevante și actuale a paginii de facebook.*

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA COMISIEI DE CENZORI

În anul de referință, Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a activat întru realizarea obiectivelor aprobate de Congresul VI din 29 mai 2015 privind: organizarea controlului asupra gestionării corecte a mijloacelor financiare sindicale; respectarea normelor statutare; perfectarea documentației sindicale; informarea organelor sindicale; organizarea instruirii sindicale; acordarea ajutorului practic etc.

Modificări în componența Comisiei de cenzori nu au avut loc. Programul de activitate propus pentru anul de referință al Comisiei de cenzori a fost realizat. Astfel, au fost supuse controlului 18 organizații sindicale, printre care: Spitalul Clinic Republican; Institutul Oncologic; Centrul de Medicină Legală; Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Spitalul raional Orhei, Spitalul raional Anenii Noi etc.

În activitatea sa, Comisia de cenzori s-a axat pe controlul gestionării corecte și transparente a mijloacelor financiare, distribuirea corectă a biletelor de tratament balneosanatorial etc. În mare parte, normele statutare și prevederile Regulamentului de activitate a Comisiei de cenzori ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, aprobate de Biroului Executiv al Federației, au fost respectate.

Totodată, în organizațiile sindicale supuse controlului s-a observat o reducere a numărului membrilor de sindicat, motivele fiind: exodul angajaților din domeniul sănătății, îndeosebi a forței de mun-

că tinere în alte domenii și țări; numărul mare (circa 30 la sută) din membrii de sindicat fiind în vârstă pensionară și invalizi, dintre care o parte semnificativă nu mai dorește (renunță) la calitatea de membru de sindicat.

Un alt indice negativ este scăderea numărului de sindicaliști tineri.

Un moment pozitiv este că în componența organelor de conducere ale organizațiilor sindicale prevalează femeile.

În perioada de referință, membrii Comisiei de cenzori au participat la diverse activități desfășurate de către Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nemijlocit în organizațiile sindicale, în vederea îmbunătățirii activității comisiilor de cenzori ale organizațiilor membre ale Federației, respectării normelor statutare, a Legii sindicatelor etc.

Ca rezultat, în baza rapoartelor financiare prezentate Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, concluzionăm: Comisiile de cenzori ale organizațiilor sindicale din unitățile membre au activat în conformitate cu prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și Regulamentului nominalizat.

Respectarea normelor statutare

Practic, în toate organizațiile sindicale verificate în anul de referință, normele statutare ce țin de convocarea ședințelor de lucru ale organelor electiv, desfășurarea adunărilor/conferințelor s-au respectat.

La ședințele în plen ale organelor electiv au fost examinate: Raportul anual-2017 „Realizări, probleme, soluții”; Programul de activitate al organizației sindicale și al Comisiei de cenzori; încheierea Contractului colectiv de muncă; organizarea Spartachiadei lucrătorilor medicali etc.

Cu regret, la ședințele în plen ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare, practic, nu au fost examinate probleme privind respectarea drepturilor organizației sindicale la: efectuarea

controlului respectării legislației muncii ce ține de timpul de muncă și odihnă; securitatea și sănătatea în muncă; asigurarea condițiilor pentru activitatea organului sindical din instituție.

În majoritatea organizațiilor sindicale supuse examinării, organele electivă nu au fost asigurate gratuit cu încăperi amenajate cu inventar necesar, așa cum prevede art. 390 al Codului muncii și art. 35 al Legii sindicatelor.

Mai frecvent sunt examinate chestiuni ce țin de ajutorul material, organizarea sărbătorilor de Anul Nou, Crăciun, Paști, 8 martie.

Comisia de cenzori a verificat activitatea contabilității Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vizând gestionarea corectă și transparentă a bugetului sindical, bunurilor materiale, prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 290 din 19.04.2010 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial”. Lacune serioase nu au fost depistate, cu excepția unor încălcări ale Regulamentului, ce țin de repartizarea biletelor de tratament balneosanatorial membrilor de sindicat de către organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și completarea incorectă a acestora.

Obiective pentru următoarea perioadă:

1. *Modificarea și perfectarea Regulamentului de activitate a Comisiei de Revizie și Control Financiar a organizației sindicale, afiliate la Sindicatul „Sănătatea” aprobat de Biroul Executiv al Sindicatului, nr. 26-27 din 19.10.1999.*

2. *Continuarea activității în vederea realizării complete a obiectivelor relevante ale Comisiei de cenzori, aprobate de Congresul VI al Sindicatului „Sănătatea” din 29 mai 2015.*

CUPRINS:

Cuvânt înainte	2
Capitolul I. Resursele umane din sănătate	4
1.1. Informații generale	4
1.2. Planificarea resurselor umane	5
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal	5
1.4. Formarea profesională	6
1.5. Migrația lucrătorilor medicali: premise și cauze	7
1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați	11
1.7. Angajarea prin concurs a personalului medical	12
1.8. „Îmbătrânirea” cadrelor	12
1.9. Stimulări pentru succese în muncă	13
1.10. Disciplina muncii	17
1.11. Obiectivele programatice în domeniul resurselor umane	19
Capitolul II. Finanțarea unităților medicale	20
2.1. Informații generale	20
2.2. Evoluția veniturilor și cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală	20
2.3. Evoluția finanțării instituțiilor medico-sanitare publice din transferurile de la Bugetul de Stat	21
2.4. Evoluția procentuală a asigurării medicale a cetățenilor Republicii Moldova	22
2.5. Utilizarea mijloacelor financiare alocate de către Compania Națională de Asigurări în Medicină instituțiilor medico-sanitare publice încadrate în asigurările de sănătate	23

2.6.	Participarea comitetelor sindicale la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale între Compania Națională de Asigurări în Medicină și administrația unității	24
2.7.	Participarea comitetelor sindicale la elaborarea și aprobarea devizului de venituri și cheltuieli al unității	24
2.8.	Propuneri privind îmbunătățirea acumulării mijloacelor financiare la Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	30
	Capitolul III. Plata muncii și protecția socială a angajaților membrilor de sindicat	33
3.1.	Plata muncii angajaților membri de sindicat	33
3.2.	Protecția socială a angajaților membri de sindicat	38
	Capitolul IV. Parteneriatul social în sfera muncii	48
	Capitolul V. Securitatea și sănătatea în muncă	56
	Capitolul VI. Asistența juridică	63
	Capitolul VII. Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare	70
	Capitolul VIII. Drepturile și garanțiile sindicatului – reprezentant al salariaților	83
	Capitolul IX. Activitatea educațională și formarea sindicală	89
	Capitolul X. Activitatea informațională	93
	Capitolul XI. Activitatea Comisiei de cenzori	98

Bun pentru tipar 7.04.2016. Formatul 60x84¹/₁₆
Hîrtie ofset. Coli de tipar 7,25
Tirajul 500 ex. Comanda nr. 184

Tipografia SA „CRIO”
4801, or. Criuleni, bd. Biruinței, 14,
tel/fax (248) 22-7-01